Uvodno pojasnilo

DOGOVOR DRŽAVLJANOV SLOVENIJE

imenovan Ustava države Slovenije

obsega 81. strani in 130. členov razdeljenih v 11. poglavjih.
11. poglavje vsebuje zaključno besedo z izročilom in obrazlago pojma ustave.

Ustava je pisana na načelni in izvedbeni ravni in je osnova za veljavnost predpisa, ter ob enem omogoča jasno razumevanje in razlago ustavne vsebine.
Osnovni cilj, ki ga zasleduje je celovito odločanja državljana tako, da je država skupna DOMOVINA in DOM slehernega državljana Slovenije.

29. Listopad/november 2014

Kazalo

Uvod 5
1. Poglavje: Življenjska pravica 6
Pravičnost in enakopravnost 6
Vzgoja in izobraževanje 6
Dolžnost države pri vzgoji in izobraževanju 7
Univerza, visoka in višja šola ter študentsko dijaška organizacija 7
Pravica in dolžnost do dela 8
Prepoved izkoriščanja 8
Kupna moč in življenjska košarica 9
Obvezno zdravstveno, pokojninsko, poškodbeno in drugo zavarovanje 10
Pravica iz zdravstvenega zavarovanja 10
Prostovoljno dodatno zavarovanje 11
2. Poglavje: Družina in pravica otroka 12
Pravica do družine in zakonska zveza 12
Družbeno varstvo družine in dom 12
Razpad družinske zveze 13
Otrokovo dostojanstvo 14
Polnoletnost in družbena vključenost 14
3. Poglavje: Temeljna svoboščina in odgovornost 15
Varstvo človekove pravice in temeljne svoboščine 15
Varstvo osebne svobode in omejitev pravice 15
Omejitev osebne svobode in pripor 16
Prepoved samovolje in povračilo odškodnine 17
Sodni in drugi postopek pred državo 17
Delovanje sodišča in porota občana 18
Nedotakljivost stanovanja in zasebnost občevanja 19
Zbiranje in varstvo podatka 19
4. Poglavje: Dogovarjanje skupnosti 21
Svoboda misli, volje in delovanja 21
Svoboda izpovedi in ugovor vesti 22
Pravica do obveščenosti 22
Javno občilo in njegovo soupravljanje 23
Organiziranje delavske in delodajalske organizacije 24
Sklepanje skupinskega dogovora 24
Svet dela in gospodarstva 24
Svet civilne družbe 25
Pismena izjava 25
Zakonodajno izjasnjevanje z glasovanjem 26
Drugo določilo Pismene izjave in Zakonodajnega izjasnjevanja z glasovanjem 27
Ustavno izjasnjevanje z glasovanjem 27
Sklep državljana 28
Volilna pravica 28
Pravilo potegovanja 28
Javna predstavitev prosilca 29
Obveza občila v volilni predstavitvi 30
Podelitev pooblastila in nedotakljivost 30
Obveznost pooblaščenega predstavnika 31

Plača predstavnika **31**
Nadzor premoženja predstavnika **31**
5. Poglavje: Državni organ, njegovo delovanje in nadzor **33**
Predsednik države **33**
Pristojnost predsednika države **33**
Pooblastilo in uredba z zakonsko močjo **33**
Vojno in izredno stanje **34**
Samoobramba državljana in prenos celovitosti **35**
Izvolitev Ljudske veče in Ljudskega sveta **35**
Sestava in način delovanja Ljudske veče **36**
Naloga in sklepanje Ljudske veče **36**
Pravica do vložitve predloga predpisa in zavrnitev predpisa **37**
Odbor za preiskavo **37**
Sestava in način delovanja Ljudskega sveta **38**
Naloga in sklepanje Ljudskega sveta **38**
Druga pristojnost Ljudskega sveta **39**
Imenovanje Izvršnega sveta **40**
Delovanje Izvršnega sveta **40**
Prenehanje Izvršnega sveta **40**
Organizacija in delo javne uprave **41**
Obramba države, vojska in policija **42**
Svet obrambne varnosti **42**
Sodstvo in sodni svet **43**
Vrhovno sodišče **43**
Državno tožilstvo in državni tožilski svet **44**
Državno pravobranilstvo in javni pravobranilec **44**
Odvetništvo, notariat in detektivska služba **44**
Zbornica, zadruga in združenje poklica **45**
Državni in vrhovni nadzorni svet **45**
Varuh človekove pravice in temeljne svoboščine državljana in varuh človekove pravice **45**
Organ nadzora morale javnega uslužbenca **46**
Podatkovni pooblaščenec **46**
Drug državni organ in oblika delovanja države **46**
Usklajenost predpisa **47**
Veljavnost predpisa **47**
Pravnomočnost, povratni učinek predpisa, ne zastaranje kaznivega dejanja **48**
Upravni spor **49**
Pomen in sestava Ustavnega sodišča **49**
Pristojnost ustavnega sodišča **49**
Postopek pred ustavnim sodiščem **50**
Razveljavitev predpisa **50**
Območna samouprava **51**
Občina in krajevna četrt **51**
Pokrajina in dežela **51**
Dejavnost območne samouprave **52**
6. Poglavje: Lastnina in gospodarski razvoj **53**
Izvor in razdelitev lastništva **53**
Pravica do lastnine in njen popis **53**
Omejitve lastništva tujcu **54**

So upravljanje, solastništvo in poravnava terjatve v osebni gospodarski družbi **54**
Gospodarska samooskrba in njena odprtost **55**
Prehranska samooskrba **55**
Preskrba z virom **56**
Gospodarstvo končnega izdelka **56**
Kakovost blaga in nadzor **57**
Javna hranilna, posojilna in zavarovalna dejavnost **57**
Plačilo obveznosti in plačilni rok **58**
Premoženje, proračun in računsko sodišče **59**
Oddelek za podatek in gospodarsko stanje **59**
7. Poglavje: Kulturna in zgodovinska dediščina ter narodne skupnosti **60**
Narodna zgodovinska dediščina **60**
Varovanje zgodovinske dediščine **60**
Znanstveno, kulturno umetniško ustvarjanje in športno udejstvovanje **61**
Slovenski jezik **61**
Slovenci v zamejstvu **62**
Narodna skupnost **62**
Stalna narodna skupnost **62**
8. Poglavje: Varovanje človeka, narave in njenih bogastev **64**
Bivalna pravica in lasten dom **64**
Varovanje narave **64**
Varovanje rastlinske in živalske vrste **65**
Reja živali in vzgoja rastlin **65**
Prepoved nevarnega poizkusa na človeku in drugem živem bitju **66**
Varno medicinsko sredstvo in njegova uporaba **67**
Varna uporaba nevarnega sredstva **67**
Proizvodnja, prodaja in uporaba mamila **68**
Igra na srečo in prepoved suženjstva **68**
9. Poglavje: Samouprava in svojstvo države **69**
Država kot organizacijska oblika družbene pogodbe državljanov **69**
Neposredno odločanje **69**
Državni popis in državna hramba gradiva **70**
Pridobitev državljanstva **70**
Zaveza izvoljenega ali imenovanega predstavnika **71**
Javna služba in njena nezdružljivost **71**
Ustavna obtožba in odvzem javne službe **72**
Državnost in označba države Slovenije **73**
Državni praznik in dela prost dan **73**
Pravno nasledstvo **73**
Mednarodno sodelovanje **74**
Svoboda gibanja **74**
Varstvo skupne svobode in celovitosti **75**
Ne priznavanje zasedbe in prepoved sodelovanja v vojnah **75**
10. Poglavje: Prehodne in končne določbe **77**
Postopek sprejemanja ustave **77**
11. Poglavje: Zaključna beseda z izročilom **78**
Obrazlaga pojma ustave **80**

DOGOVOR DRŽAVLJANOV SLOVENIJE
USTAVA DRŽAVE SLOVENIJE

Uvod

V skladu s težnjo k miru, sožitju in splošni blaginji, izhajajoč iz zgodovinskega hotenja slovenskega naroda, da smo skupnost sodelovanja in medsebojnega spoštovanja;
izhajajoč iz svoje naravne pravice suverenega bivanja na osnovi svojega zgodovinskega kulturno duhovnega izročila**,** narodno osvobodilne borbe ter sklepa državljanov o osamosvojitvi, se Slovenci in pripadniki drugih narodnosti, kot državljani in prebivalci države Slovenije obvezujemo, da bomo spoštovali in uveljavljali ta dogovor imenovan Ustava države Slovenije, dokler se ne dogovorimo drugače.

1. Poglavje: Življenjska pravica

1. člen
Pravičnost in enakopravnost

Družbeni red skupnosti temelji na:
- skupnem ustvarjanju;
- pravični delitvi ustvarjenega;
- razvoju;
- samobitnosti.

Vsak je enak pred ustavo in zakonom.

Vsak ima pravico do:
- ugovora vesti;
- državljanske neposlušnosti
brez zakonskih posledic.

Državljanu je pod enakim pogojem dostopna enaka pravica in dobrina, razen če jo ustava in predpis omejuje zaradi:
- pravice drugega;
- varovanja zakonitosti.

2. člen
Vzgoja in izobraževanje

Državljan pridobi izbrano izobrazbo v vzgojno izobraževalni ustanovi.
V primeru potrebe država omogoča šolanje v tujini.

Osnovna in srednja šola sta obvezni do pridobitve prvega poklica.
Otrok ima pravico do predšolske vzgoje.

Država zagotavlja:
- javno vzgojno izobraževalno ustanovo;
- kakovosten učni načrt;
- enoten učni predpis;
- zaposljivost po končanem izobraževanju.

Vzgojno izobraževalni načrt izdelujejo:
- država;
- vzgojno izobraževalna ustanova;
- starš.

Obvezna sta dijaški in študentski:
- delovni pouk;
- pripravništvo.

Podeljevalec izkaza o zaključenem izobraževanju zagotavlja verodostojnost pridobljenega znanja prejemnika.

V času obveznega šolanja se opravi preverjanje poznavanja ustave pred dopolnjenim 16. letom starosti.

3. člen
Dolžnost države pri vzgoji in izobraževanju

Vzgoja in izobraževanje v ustanovi v skupni lasti se denarno vzdržuje z javnim sredstvom.

Država plačuje ali so plačuje:
- učni pripomoček;
- prehrano;
- bivanje v dijaško študentskem domu,
- šolski prevoz;
- šolsko prakso;
- pripravništvo;
- dopolnilno;
- kulturno:
- športno;
- strokovno

in drugo dogovorjeno dejavnost.

Za izpolnitev prvega in drugega odstavka tega člena velja 5 letno prehodno obdobje.

Osnovno šolsko dejavnost lahko opravlja vzgojno izobraževalna ustanova v skupni lasti.
Vzgojno izobraževalne ustanove v osebni lasti država ne vzdržuje denarno.

4. člen
Univerza, visoka in višja šola ter študentsko dijaška organizacija

Ustanova v javni lasti:
- univerza;
- visoka;
- višja

šola je samoupravna.

Njen način delovanja in denarnega vzdrževanja ureja predpis.

Študent in dijak ustanovi organizacijo zaradi zavarovanja koristi.
Njena dejavnost je denarno vzdrževana od:
- države;
- lastne dejavnosti:
- darovanja.

Študentska storitev je del javne vzgojno izobraževalne ustanove v upravi študentsko dijaške organizacije.
Njen namen je:
- zagotavljanje pomoči pri šolskem delovnem pouku;
- izboljšanje dijaško študentskega gmotnega stanja.

5. člen
Pravica in dolžnost do dela

Državljanu je zagotovljeno:
- delo in njegova izbira;
- da mu je pod enakim pogojem dostopno prosto delovno mesto.

Delovno razmerje se sklepa:
- za nedoločen čas;
- izjemoma za določen čas.
Pogodbenik izpolnjuje svojo dolžnost.

Redni delovni čas je 8 ur na dan.
Nadurno delo se izvaja v razumnem obsegu.

Zagotovljeno je:
- vsaj 20 delovnih dni letnega dopusta;
- dnevni in tedenski počitek ter čas za malico;
- varnost pri delu;
- dostopnost do delovnega podatka in predpisa;
- dostojno plačilo;
- udeležba pri dobičku;
- enako osnovno plačilo za enako delo pri istem delodajalcu.

Pravica iz dela je neodtujljiva in neodrekljiva.
Država zagotavlja polno zaposlenost.
Tujcu pripada enaka pravica iz dela, če ga opravlja.

6. člen
Prepoved izkoriščanja

Prepovedano je:
- razlikovanje v smislu zmanjševanja pravice in trpinčenja na delovnem mestu;
- delovno razmerje pred zaključenim obveznim šolanjem ali dopolnjenim 15. letom starosti;
- delo za neustrezno plačilo ali brez plačila;
- suženjstvo in prisilno delo;
- beračenje pod prisilo druge osebe.

Urejeno in obvezno je:
- delo zapornika;
- družbeno koristno delo obsojenca.

Otrok po dopolnjenem 15. letu starosti ali do končanja šolanja v sklopu:
- dijaško študentskega;
- družinsko podjetniškega;
- priložnostnega

dela lahko pridobiva delovno navado in zaslužek.

Dovoljeno je:
- med sosedska pomoč;
- priložnostno delo za preživetje brez izstavljanja računa.

7. člen
Kupna moč in življenjska košarica

Državljanu je zagotovljeno kakovostno preživetje, določeno s predpisom.

Vsebino življenjske košarice določa:
- Svet dela in gospodarstva;
- Svet civilne družbe;

na osnovi priporočila stroke.

Zagotovljena je:
- najmanjša plača;
- najmanjša pokojnina;
- otroški dodatek;
- nepovratna pomoč;
- ključni podatek in mnenje potrebna za odločanje

in druga dogovorjena pravica v zvezi s prejemanjem denarja ali dobrine.

Višina najmanjše:
- plače;

- pokojnine
je vezana na življenjsko košarico.

Državljanu pripada splošni temeljni dohodek, ki lahko nadomesti drugo obliko prejemka in pomoči.
Izplačuje se iz proračuna države, v višini, ki ga omogoča denarna zmožnost države.

Obdobje za ureditev zagotovljene kupne moči je 5 let.

8. člen
Obvezno zdravstveno, pokojninsko, poškodbeno in drugo zavarovanje

Država urejuje obvezno:
- zdravstveno;
- pokojninsko;
- poškodbeno;
- nezgodno;
- življenjsko

zavarovanje, ki temelji na vplačilu in solidarnosti.

Državljan ima zagotovljeno:
- zdravstveno;
- poškodbeno;
- nezgodno

zavarovanje ne glede na vplačilo prispevka.

Javni zavarovalni zavod ustanovi država, ki jamči za njegovo delovanje.
Njegovo delovanje ni dobičkonosno.
Vplačnik ima pravico do vpogleda v vplačilo.

Z njim soupravlja predstavnik:
- plačnika prispevka;
- zavoda;
- države.

Delovanje zavarovalne ustanove je javno.

9. člen
Pravica iz zdravstvenega zavarovanja

Zavarovanec v državi svobodno izbira:
- zdravljenje;

- zdravnika;
- zdravstveno ustanovo.

Zagotovljena je obveščenost o:
- varovanju zdravja;
- pravici iz zdravstvenega varstva;
- poteku osebnega zdravljenja;
- zdravilstvu.

Vsak skrbi za svoje zdravje.
Zdravljenje je prostovoljno.
Nihče ne sme namerno ogrožati zdravja drugega.

Ni dovoljeno:
- prisilno zdravljenje;
- pridobivanje osebnega podatka staležnika in svojca brez njune privolitve.

Otrok do dopolnjenega 18 leta starosti ima obvezno zdravstveno oskrbo.
Dijak in študent koristita obvezno zdravstveno oskrbo do končanja šolanja.
Vojnemu udeležencu in žrtvi vojnega nasilja je zagotovljeno posebno zdravstveno varstvo.

10. člen
Prostovoljno dodatno zavarovanje

Prostovoljno dodatno:
- zdravstveno;
- pokojninsko;
- poškodbeno

in drugo zavarovanje izvaja:
- javni zavod;
- družba v mešani delni skupni lasti in delni osebni lasti;
- družba v osebni lasti.

Prostovoljno dodatno zavarovanuje zagotavlja vplačniku višjo stopnjo varnosti in storitve od predpisane.

Država jamči za izplačilo zavarovanja upravičencu v višini deleža skupne lastnine.

2. Poglavje: Družina in pravica otroka

11. člen
Pravica do družine in zakonska zveza

Pravica do družine in njenega načrtovanja je neodtujljiva.
Oče in mati soodločata o rojstvu otroka, konča odločitev je materina.

Starš za otroka skrbi.
Dolžnosti se odreče iz razloga koristi otroka.

Otrok skrbi za starša, ko potrebuje pomoč.
Dolžnosti se odreče iz razloga koristi starša.

Zakonsko družinsko zvezo sklepata ženska in moški:
- na osnovi svobodne volje;
- kot enakopravni osebi;

pred pristojnim državnim organom.

Z zakonsko družinsko zvezo so izenačene:
- zveza ženske in moškega, živečih skupaj določeno obdobje;
- eno starševska družina.;
- brez starševska družina.

12. člen
Družbeno varstvo družine in dom

Država zagotavlja družini:
- možnost rojstva in vzgoje otroka;
- gmotno varnost;
- bivalni prostor.

Mati, ki rodi in vzgoji pet ali več otrok ima ob izpolnitvi splošnega pogoja za upokojitev, pravico do polne pokojnine obračunane najmanj v višini najmanjše plače.

Porodniški dopust ni pogojen z delovnim razmerjem.

Materi pripada:
- porodniški dopust do dopolnjenega 3. leta starosti otroka, koriščen najmanj do dopolnjenega 1. leta starosti otroka;
- najmanj najmanjša plača;
- priznana delovna doba.

Oče koristi:

- v dogovoru z materjo porodniški dopust po 3. mesecih rojstva otroka;
- v primeru posebnih okoliščin, pod enakim pogojem kot mati.

- Rejništvo,
- posvojitev otroka;
- medicinska oploditev iz zdravstvenega razloga se omogoči zakonski zvezi ženske in moškega.

Skrbniku pripada pravica do porodniškega dopusta v trajanju skrbništva otroka.

13. člen
Razpad družinske zveze

Če se starša ločita, pripada obema skrbništvo otroka.

Vodilo dodelitve otroka staršu je:
- starševski dogovor;
- sposobnost vzgoje otroka;
- kakovost bivanja otroka;
- volja otroka.

Če dodeljen starš ne skrbi za otroka, se otrok dodeli drugemu staršu.
Po dopolnjenem 15. letu starosti otrok odloči, pri katerem staršu bo bival, če se izbrani starš strinja in zanj skrbi.

Starš, ki mu otrok ni dodeljen ima pravico do:
- zveze;
- bivanja

z otrokom.

Starš, ki mu otrok ni dodeljen:
- plača preživnino do njegove polnoletnosti ali za čas šolanja do starosti, določene z zakonom;
- ne plača preživnine za čas sklenitve delovnega razmerja otroka pred dopolnjenim 18. letom starosti.

Če starš ne plača preživnine, jo plača država.

Otrok prejme pokojnino po staršu:
- do starosti 18. leta;
- do sklenitve polnega delovnega razmerja pred dopolnjenim 18. letom;
- za čas šolanja do starosti, določene s predpisom.

Posvojitelj otroka ima starševsko pravico.

14. člen
Otrokovo dostojanstvo

Vsak otrok je enakopraven.

Otrok ima pravico do:
- matere in očeta;
- posvojitelja;
- skrbnika;
- dostojnega preživetja.

Otrok, ki:
- starša nima,
- je brez ustrezne družinske oskrbe,

uživa varstvo države do njegove polnoletnosti ali za čas končanja šolanja do določene starosti.

Otrok ima po dopolnjenem 15. letu starosti pravico izvedeti za naravnega starša.

Prepovedano je izkoriščanje in nečloveško ravnanje z otrokom.

15. člen
Polnoletnost in družbena vključenost

Delna polnoletnost je pridobljena z dopolnjenim 18. letom, polna pa z 21. letom.
Vključitev v obliko družbenega organiziranja je dovoljena po dopolnjenem 15. letu ob vednosti starša ali skrbnika.

Otroka pred dopolnjenim 15. letom starosti ni dovoljeno uporabljati za nazorsko in politično delovanje.

Dedič, starosti med 18. letom in 21. letom, dedovano ali podarjeno premoženje večje vrednosti, proda ali daruje s soglasjem:
- starša;
- skrbnika.

Pravnomočno obsojena oseba mlajša od 21 let, odsluži kazen v vzgojno popravnem domu.

Zagotovljena sta družbena vključenost in osebnostni razvoj.
Država zagotavlja možnost dejavne izrabe prostega časa otroka in starostno sodelovanje.

Otroku z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju, poškodovani ali ranljivi osebi pripada:
- izobraževanje in usposabljanje za življenje;
- pomoč v gmotnem in bivalnem smislu;
- prilagoditev okolja za bivanje v skupnosti.

Starostnik ima pravico do bivanja in oskrbe v ustanovi v skupni lasti.
Razliko med prihodki in stroški bivanja starostnika v takšni ustanovi zagotavlja država.

3. Poglavje: Temeljna svoboščina in odgovornost

16. člen
Varstvo človekove pravice in temeljne svoboščine

Človekova pravica in temeljna svoboščina sta uresničeni po ustavi in predpisu.

Zagotovljeno je:
- sodno varstvo pravice in temeljne svoboščine;
- odprava posledice njune kršitve.

Vsak ima pravico do postopka pred:
- sodiščem;
- državnim organom;
- nosilcem javnega pooblastila;

ki odloča o njegovi:
- pravici;
- dolžnosti;
- pravnem hotenju.

Zagotovljena je pravica do pritožbe in drugega pravnega sredstva proti njihovi odločbi.

Sodna pristojbina je dostopna.

Če udeleženec postopku pred državo nima:
- denarja;
- zagovornika;
- strokovne pomoči;

mu to zagotovi država.

Udeleženec lahko vodi svoj postopek sam.

17. člen
Varstvo osebne svobode in omejitev pravice

Vsak ima pravico do prostosti in delovanja.

Zajamčena je nedotakljivost človekovega življenja.

Smrtne kazni ni.
Najvišja zaporna kazen je 30 let.

Zagotovljeno je spoštovanje človeka:
- v kazenskem in drugem pravnem postopku,
- med odvzemom prostosti in izvrševanjem kazni.

Državni organ nikogar ne:
- prisiljuje v priznanje;
- ponižujoče kaznuje;
- muči
ali postavlja v drugo nečloveško stanje.

Državni organ zoper nikogar ne uporablja:
- orožja;
- nevarnega sredstva;
- nevarne živali;
razen v primeru:
- oboroženega spopada;
- nevarnosti izgube življenja;
- uničenja premoženja večje vrednosti.

18. člen
Omejitev osebne svobode in pripor

Prostost se odvzame po postopku, ki ga določa ustava in predpis, s strani pooblaščenega organa.
Državljanski odvzem prostosti je dovoljen, če je ogroženo:
- življenje;
- premoženje;
- dokazno gradivo.

Osebi, ki se odvzame prostost, se pojasni razlog odvzema.
Poučena je o pravici, da:
- ni ničesar dolžna izjaviti;
- lahko izbere zagovornika ali mu ga dodeli država;
- o odvzemu prostosti obvesti svoje bližnje.

Osumljeni storitve kaznivega dejanja se pripre po odločbi sodišča, če je to potrebno za:
- potek kazenskega postopka;
- varnost ljudi.

Za kaznivo dejanje se priprtemu vroči sodna odločba v 24 urah od priprtja.
Priprti ima pravico do pritožbe, o kateri sodišče odloči v 24 urah.

Če sodna odločba priprtemu ni vročena v 24 urah, se izpusti.

Sodišče prve stopnje odredi pripor do treh mesecev od dneva priprtja.
Vrhovno sodišče pripor lahko podaljša do dva krat po tri mesece.

Za storjen prekršek traja pripor do12 ur.
Za manjše kaznivo dejanje traja pripor do 24 ur.

Nikogar se ne sme pripreti zaradi suma nevarnosti ponovitve kaznivega dejanja.

Če priprti ne obvesti svojih bližnjih o odvzemu prostosti, to stori pristojni organ v roku:
- 6. ur če ni dopolnil 21 let;
- 12. ur od odvzema prostosti.

Če je priprti tujec, pristojni organ obvesti njegovo državo v roku 24 ur od:
- priprtja;
- ugotovitve osebnosti.

19. člen
Prepoved samovolje in povračilo odškodnine

Prepovedana je samovolja, s katero se vrši prisila ali omejuje človekova pravica, ne glede kdo jo stori.
Vsak ima pravico do povračila škode, ki mu jo stori država s protipravnim dejanjem.

Oškodovancu pripada odškodnina za vsak dan storjene krivice v primeru:
- ne vložene ali zavržene obtožnice,
- ugotovitve sodne zmote pravnomočne zaporne sodbe.

Višina odškodnine za mesec dni odvzete prostosti je enaka najmanjši mesečni plači s plačilom:
- obveznega zavarovanja;
- drugega prispevka.

Izplača se v mesecu dni:
- od pravnomočne ugotovitve sodne zmote;
- izpustitve osebe na prostost.

Oškodovani lahko v roku 1 leta od ugotovitve zmote države ali izpustitve poda posledični odškodninski zahtevek.

20. člen
Sodni in drugi postopek pred državo

Sodni ali drugi postopek se razsodi v razumnem roku.
Ni kaznovanja za dejanje, ki ni določeno s predpisom kot kaznivo.
Sodišče določi kazen v skladu s predpisom, veljavnim v času storitve kaznivega dejanja.
Država upošteva dokaz tuje države, zbran po predpisu te države, upoštevajoč mednarodni predpis.

Obtoženec:
- velja za nedolžnega, do pravnomočne sodbe;
- je samo enkrat obsojen za isto kaznivo dejanje.

Obtoženec ima pravico:
- do obrambe in časa za pripravo;
- da se brani sam ali z zagovornikom;
- da se sodi v njegovi in zagovornikovi navzočnosti, razen če ni na begu;
- da je zagotovljeno izvajanje dokaza v njegovo korist;
- da se ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje.

Nihče ni dolžan proti svoji volji pričati ali podati izjave:
- na sodišču;
- državnemu organu;
- pooblaščeni uradni osebi.

Po uradni dolžnosti se kaznuje naklepno:
- podajanje lažnega dokaza;
- prikrivanje dokaza.

Nikogar, ki sodeluje ali je prisoten pri sojenju, ni mogoče klicati na odgovornost ali kaznovati za mnenje, ki ga je podal pri odločanju.

21. člen
Delovanje sodišča in porota občana

Sodna obravnava in izrek sodbe sta javna.
Sodna obravnava je zaprta v delu pomembnem za državno varnost.

Zaščiteno je ime:
- osebe do starosti 18. let;
- delovno neopravilne osebe;
- zlorabljene osebe;
- priče.

Porota občana deluje v sodnem postopku:
- delovnega spora;
- najhujšega kaznivega dejanja.

Izreka krivdo, ki jo razglasi sodnik.

Občan porotnik je izbran z žrebom na osnovi javnega razpisa.
Pogoj izbora je:
- starost nad 21. let;
- nekaznovanost za kaznivo dejanje, ki ne zastara;
- ni nosilec javnega pooblastila;
- delovna opravilnost.

22. člen
Nedotakljivost stanovanja in zasebnost občevanja

Zagotovljena je nedotakljivost:
- osebne lastnine ali lastnine v uporabi;
- osebnega podatka;
- občevanja občana.

Sodišče izda dovoljenje državnemu organu za preiskavo zaradi:
- pridobitve;
- zavarovanja;
dokaza kaznivega dejanja.

Zbrani dokaz je uporabljen za namen dovoljenja.
Naključna najdba dokaza je veljavna.

Preiskava se opravi ob prisotnosti preiskovanca in dveh polnoletnih prič, ki ju izbere preiskovanec.

Uradna pooblaščena ustanova brez odločbe sodišča izvaja:
- uradno dejavnost;
- zaseg lastnine;
- priprtje.

23. člen
Zbiranje in varstvo podatka

Zagotovljeno je varstvo osebnega podatka.

Država:
- zbira;
- obdeluje;
- nadzoruje;
- varuje;
podatek.

Oseba ali pravna oseba pridobi podatek o pogodbeni osebi le za pogodbeni namen, ki ga po prenehanju potrebe pogodbe dokazljivo uniči.

Vsak ima pravico:
- zbirati;
- uporabljati;
- objavljati;
podatek, če ne krši varstva osebnega podatka.

Oseba, ki poseduje ali objavi zaupen ali varovan osebni podatek, da zavaruje:
- zakonitost
- korist skupnosti;
ni sodno preganjana.

4. Poglavje: Dogovarjanje skupnosti

24. člen
Svoboda misli, volje in delovanja

Vsak lahko svobodno:
- misli;
- govori;
- tiska;
- obvešča;

ali drugače izraža svojo voljo.

Nihče ne odgovarja sodno za podano mnenje ali izrečeno besedo o:
- komerkoli;
- čemerkoli.

Vsak lahko ustanovi organizacijo, da zavaruje svojo korist.
Včlanitev in delovanje urejuje sprejet dogovor organizacije.
Njeno delovanja in poslovanje je javno.
Posameznik ali organizacija ne glede na namen delovanja, izkaže prejem pomoči iz tujine.

Država omeji ali prepove delovanje organizacije, če krši ustavo ali predpis.

Zagotovljeno je svobodno:
- združevanje;
- zborovanje;
- nastopanje;

in drugo družbeno shajanje brez priglasitve.

Organizator javnega dogodka priglasi:
- zaporo javnega prometa;
- uporabo zvočne naprave;
- uporabo sredstva;

za katere je potrebno dovoljenje.

Država varuje:
- udeleženca dogodka;

- skupnost;
- lastnino.

25. člen
Svoboda izpovedi in ugovor vesti

Svobodna je izpoved:
- vere;
- ne verovanja;
- nazorske neopredeljenost;

in drugega prepričanja.

Vsak nazor je pred ustavo in zakonom enak.

Država in nazorska skupnost sta ločeni.
Nazorska skupnost ne sme:
- posegati v delovanje države;
- uporabljati države za svoj namen.

Država denarno ne vzdržuje delovanja nazorske skupnosti.

Nihče:
- ni dolžan nikomur izpovedati ali opredeliti svoje nazorske pripadnosti ali prepričanja;
- nima pravice, da prisili ali prevara drugega, da sprejme nek nazor.

Starš:
- zagotavlja otroku izbran nazor in moralno vzgojo, ki je v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo;
- nima pravice, otroku po njegovem dopolnjenemu 15. letu starosti zoper njegovo voljo, vest ali zavest, vsiljevati izbranega nazora.

Otrok pred dopolnjenim 15. letom starosti le sodeluje pri nazorskem obredu le ob prisotnosti starša.

Skrbnik varovancu zagotavlja od njega izbrano moralno vzgojo.

Prepovedano je razlikovanje, preganjanje ali nasilje nad državljanom ali prebivalcem zaradi:
- nazorske;
- narodne;
- rasne;
- spolne;
- premoženjske;

- zdravstvene;
in druge pripadnosti ali ranljivega stanja.

26. člen
Pravica do obveščenosti

Poročanje občila mora biti verodostojno.
Omejitve in prepovedi objave v državi ni.

Uredniško in novinarsko delo je neodvisno.
Vir podatka je zaščiten in ni podvržen sodnemu postopku.

Vsak ima pravico:
- do obveščenosti o dogajanju doma in po svetu;
- v javnem občilu objaviti mnenje.

Občilo omogoča:
- popravek objavljenega obvestila s katerim je bila prizadeta pravica ali korist osebe, na mestu objave.

- odgovor na objavljeno vest.

27. člen
Javno občilo in njegovo soupravljanje

Javno občilo je občilo v skupni lasti z nalogo širjenja podatka in mnenja skupnega dobra.

Javno občilo soupravlja:
- nadzorni svet;
- vsebinski svet;
ki ju sestavlja predstavnik, ki ni član organizacije, ki sodeluje na volitvah izmed:
- zaposlenih;
- skupnosti;
in, ki ga imenuje Ljudski svet.

Denarno vzdrževano je iz:
- proračuna države;
- javnega prispevka;
- poslovne dejavnosti;
- drugega dogovorjenega načina.

Objavlja pretežno vsebino lastne ali domače izdelave.

Država denarno ne vzdržuje občila v osebni lasti.

28. člen
Organiziranje delavske in delodajalske organizacije

Ustanavljanje, delovanje delavske in delodajalske organizacije je svobodno.

Državi ni dovoljeno:
- razpustiti;
- preprečiti;
- omejiti;

dejavnosti organizacije delavca in delodajalca.

Organizacija delavca in delodajalca mora biti zavarovana pred vsem vmešavanjem enega na račun drugega ob njihovem;
- ustanavljanju;
- delovanju;
- upravljanju.

Iskalec zaposlitve in zaposleni sta zavarovana proti razlikovanju, ki bi ogrožala sindikalno svobodo na področju zaposlovanja.

29. člen
Sklepanje skupinskega dogovora

Delavska in delodajalska organizacija sklepata skupinsko pogodbo, ki jo spoštujeta.

Sklenjena skupinska pogodba ima:
- veljavo za področje za katero je sklenjena;
- enako pravico za vsakega zaposlenega na veljavnem področju.

Javna korist nalaga državi plačilo pavšala delavski organizaciji, za izdelavo sprejete skupinske pogodbe.

Zaposleni ima pravico do stavke.
Pravica do stavke je omejena za pripadnika službe v obrambi in zaščiti.

30. člen
Svet dela in gospodarstva

Svet dela in gospodarstva sestavljajo:
- organizacije delavcev;
- organizacije delodajalcev;
- država;

in sam določi pravilo svojega delovanja.

Sodeluje pri sprejemanju predpisa na:
- delovnem;
- gospodarskem;

in drugem dogovorjenem področju.

Njegovo:
- mnenje je obvezujoče za državo;
- delovanje je javno.

Organizacije, ki ni članica, se udeleži seje, s pravico do:
- predstavitve mnenja;
- opredelitve do njenega mnenja.

31. člen
Svet civilne družbe

Svet civilne družbe sestavljajo:
- organizacije civilne družbe, ki ne sodelujo na volitvah;
- država;

in sam določi pravilo svojega delovanja.

Sodeluje pri sprejemanju predpisa na dogovorjenem področju.

Njegovo:
- mnenje je obvezujoče za državo;
- delovanje je javno.

Organizacija, ki ni članica, se udeleži seje s pravico do:
- predstavitve mnenja;
- opredelitve do njenega mnenja.

32. člen
Pismena izjava

Pismena izjava za izpodbijanje:
- odločitve;
- imenovanja;
- izvolitve;
organa se izvede za:
- Predsednika države;
- Ljudsko večo;
- Ljudski svet;
- Izvršni svet;
in je uspela, če je zanjo dal podpis en volivec več, od polovice udeležencev na volitvah za navedeni organ.
Za odpoklic Izvršnega sveta velja pravilo odpoklica Ljudske veče.

Pismena izjava zahteve za izvedbo izredne seje ali ustanovitev skupine za preiskavo za:
- Ljudsko večo;
- Ljudski svet;
je uspela, če je zanjo dal podpis en volivec več od desetine udeležencev na volitvah navedenega organa.

Pismena izjava za vsako drugo pobudo se izvaja prosto.

Listina Pismene izjave se izroči Volilnemu odboru.
Primopredajni zapisnik je pisan v 4. izvirnikih, overjen z najmanj tremi podpisniki vsake strani.
Pismena izjava ni časovno omejena.

33. člen
Zakonodajno izjasnjevanje z glasovanjem

Zakonodajno izjasnjevanje z glasovanjem se izvede kadarkoli za sprejem ali preklic:
- zakona ali njegovega dela;
- dopolnitev ali popravek zakona;
- mednarodne pogodbe ali njenega dela;
ali za drug predpis ali dogovor, če je tako dogovorjeno.

Na glasovalnem lističu je vprašanje, ki ga postavi predlagatelj.

Za izvedbo so določeni štirje dnevi v letu, ki so praviloma nedelja ali najbližji dan volitev.

Število udeležencev ni predpisano.
Veljaven izid je tisti, ki dobi večino glasov udeležencev.

Država objavi zahtevo zakonodajnega izjasnjevanja z glasovanjem v javnem občilu.

Volilni odbor:

- določi rok 10 delovnih dni za pridobitev predhodnih 2 500 podpisov državljanov v 15 delovnih dneh od dneva vložitve zahteve;
- določi rok 60 delovnih dni za zbiranje rednih 30 000 podpisov državljanov, ob izpolnjenem predhodnem pogoju;
- določi dan glasovanja.

Predlagatelj dopolni vlogo v 10 delovnih dneh od prejema zahteve za dopolnitev.

Listina glasovanja se vroči Volilnemu odboru:
- prvič po zbranih predhodnih 2 500 podpisih;
- drugič po zbranih rednih 30 000 podpisih.

Primopredajni zapisnik je pisan v 4. izvirnikih, overjen z najmanj tremi podpisniki vsake strani.

34. člen
Drugo določilo Pismene izjave in Zakonodajnega izjasnjevanja z glasovanjem

Pismena izjava in Zakonodajno izjasnjevanje z glasovanjem izkazujeta neposredno voljo državljana in sta ne odtujivi pravici.

Predlagatelj je oseba ali pravna oseba.

Uradno listino izda Volilni odbor.

Listina Pisne izjave ali Zakonodajnega izjasnjevanja z glasovanjem ima zraven lastnoročnega podpisa osebe še tiskano izpisano:
- ime in priimek;
- datum rojstva;
- naslov;
- kraj bivanja.

Veljaven podpis je tisti, ki je razberljiv.

Predlagatelj:
- Pismene izjave;
- Zakonodajnega izjasnjevanja z glasovanjem;

overi podpis na upravni enoti v uradnem času brez prisotnosti podpisnika.

Predlagatelj:
- uspele Pismene izjave;
- izvedenega Zakonodajnega izjasnjevanja z glasovanjem;

ima pravico povrnitve priznanega denarnega stroška v roku meseca dni od razglasitve uspele Pismene izjave ali razglasitve izida Zakonodajnega glasovanja ne glede na uspeh.

35. člen

Ustavno izjasnjevanje z glasovanjem

Z Ustavnim izjasnjevanjem z glasovanjem se sprejema ali razveljavlja:
- ustava ali njen del;
- ustavni zakon ali njegov del.

Za izvedbo Ustavnega izjasnjevanja z glasovanjem velja določilo zakonodajnega glasovanja.

Ustavno izjasnjevanja z glasovanjem uspe, če je zanj glasovala:
- večina udeležencev ob udeležbi večine volilnih upravičencev;
- najmanj 2/3 vseh udeležencev, če se ga je udeležila manj kot večina volilnih upravičencev.

36. člen
Sklep državljana

S sklepom državljana se glasuje o:
- pridružitvi države k drugi državi ali zvezi držav;
- razdružitvi države z drugo državo ali zvezo držav.

Za uspel sklep državljana velja določilo števila udeležencev ustavnega glasovanja po 35. členu.

37. člen
Volilna pravica

Volitve so:
- svobodne;
- prostovoljne;
- tajne.

Izvedejo se praviloma v nedeljo.
Volitve so javni razpis za pooblaščeno javno službo.

Praga za izvolitev ni.
Zagotovljena je možnost izvolitve najširše raznolikosti prosilcev.

Volilna pravica je pridobljena z dopolnjenim 16. letom starosti.
Pravica do kandidature se pridobi z dopolnjenimi 21. leti starosti.
Vsak, ki izpolnjuje pogoj lahko voli in se poteguje za izvoljen ali imenovan državni položaj.

Vsak ima eno volilno pravico na posameznih volitvah.
Predstavnik stalne narodne skupnosti in stalne skupnosti uporabi volilno pravico za izvolitev:
- ali prosilca skupnosti;
- ali drugega prosilca.

38. člen
Pravilo potegovanja

Prosilec je vsak, ki vloži zahtevo za izvolitev in jo potrdi Volilni odbor
Volilni odbor objavi seznam Prosilcev v javnem občilu.
Zoper razglasitev:
- prosilca;
- izvolitve;
je možna ustavna pritožba.

Lista, sodelujoča na volitvah, je pravna oseba z 20. ustanovitelji.
Samostojni prosilec priložiti 20 overjenih podpisov podpornikov.
Prosilec za predsednika države priložiti 100 overjenih podpisov podpornikov.

Lista ima uravnoteženo število prosilcev obeh spolov.

Prosilec za:
- poslanca Ljudske veče;
- svetnika krajevne skupnosti v Ljudskem svetu;
se lahko poteguje za pooblastilo v volilnem okraju stalnega bivališča.

Prosilcu za poslanca Ljudske veče je zagotovljen prednostni glas.

Žreb določi:
- izvolitev, če imata dva ali več izvoljenih prosilcev enako število glasov;
- vrstni red nastopa na volilni predstavitvi.

39. člen
Javna predstavitev prosilca

1. **del**

Število predstavitev za Ljudsko večo je najmanj toliko kot je:
- volilnih enot;
- volilnih okrajev.

Lista ima najmanj toliko predstavitev po:
- volilni enoti, kolikor jih zapolni v celoti s prosilci;
- volilnem okraju, koliko jih zapolni s prosilci.

Samostojni prosilec ima najmanj eno skupno predstavitev v:
- volilni enoti;

- volilnem okraju.
Če se samostojni prosilci pred uradno potrditvijo povežejo v zvezo, zanje velja pravilo za predstavitev Liste.

2. del

Predstavitev prosilca za Ljudski svet se izvede posebej za:
- prosilca krajevne skupnosti;
- prosilca občanov;
- imenovanega svetnika.

3. del

Predstavitev prosilca za Predsednika države se izvede:
- posamično;
- skupinsko.

4. del

Nastopajoči prosilci so enakopravni,
Nastopajoči prosilec ima pravico do postavitve najmanj ene teme vsebine predstavitve.

Volilno oglaševanje se postavi samo na mestu in za čas trajanja predstavitve prosilca.

5. del

Prosilec za javno službo, ki se pridobi z imenovanjem s strani Ljudskega sveta, je predstavljen v javnem občilu.

40. člen
Obveza občila v volilni predstavitvi

Javno občilo in občilo v osebni lasti, ki spremlja:
- Pismeno izjavo;
- Zakonodajno ali Ustavno izjasnjevanje z glasovanjem;
- Sklep državljana;
- volitve;
- imenovanje;

in drugo volilno dejavnost se ravna po določilu ustave in predpisa.

Samostojen prosilec ali Lista ima pravico do:
- predstavitve vsebine v javnem občilu, ki ga plača država;
- predstavitve vsebine v občilu v osebni lasti, ki spremlja volitve.

Pod Listo se razume organizacija, ki se na volitvah poteguje za izvolitev.

41. člen

Podelitev pooblastila in nedotakljivost

Na volitvah se izvoli:
- Predsednik države;
- poslanec Ljudske veče;
- svetnik Ljudskega sveta;
- krajevni predstavnik.

Izvolitev razglasi Volilni odbor na osnovi volilnega izida.

Z izvolitvijo, volivec prosilcu podeli:
- pooblastilo;
- nedotakljivost, ki izvoljenega ščiti pred odvzemom prostosti do pravnomočne sodbe.

Ljudski svet:
- z imenovanjem podeli javnemu uslužbencu nedotakljivost;
- na predlog pravosodnega organa, imenovanemu odvzame nedotakljivost.

42. člen
Obveznost pooblaščenega predstavnika

Izvoljen ali imenovan predstavnik, je predstavnik vseh državljanov in:
- je zavezan predvolilni obljubi;
- ni vezan na navodila drugega, kako naj glasuje.

V delovnem času mu ni dovoljeno opravljati druge dejavnosti.
Izvoljeni predstavnik je dosegljiv volivcem v določenem času in kraju.
Njegov predvolilna obljuba in delovanje sta javno dostopna.

Sklepanje zvezne pogodbe izvoljenih List je javno.
Objavljena je v javnem občilu.

43. člen
Plača predstavnika

Izvoljeni ali imenovani predstavnik sklene za čas trajanja pooblastila delovno ali pogodbeno razmerje z ustreznim organom države, po splošnem delovno pravnem predpisu.

Najvišja osnovna plača v javni službi je 5 kratnik najmanjše plače.
Pripada predsedniku države.

Dodatek za posebno nalogo je največ 10% osnovne plače.

Pripadajoče nadomestilo ne presega višine izplačila nadomestila v gospodarstvu.

Plača in nadomestilo predstavnika krajevne samouprave sta v primerljivem razmerju z državnim nivojem.

Plača in nadomestilo se prilagodi gospodarskemu stanju.

Lista ali samostojen prosilec na volitvah za Ljudsko večo prejme določeno vsoto denarja, po številu prejetih glasov za izvedeno volilno obdobje.
Najvišja dovoljena višina za Listo je 10 najmanjših plač mesečno.
Vrši se nadzor nad zakonitostjo uporabe prejetega denarja od države.

44. člen
Nadzor premoženja predstavnika

Vsak izvoljen ali imenovan predstavnik poda stanje premoženja najkasneje v mesecu dni po:
- prejemu;
- poteku;
pooblastila.

Njegovo premoženjsko stanje v času opravljanja pooblastila je:
- javno objavljeno;
- preverljivo 5 let po preteku pooblastila.

V času opravljanja pooblastila on in njegov ožji sorodnik:
- samostojno;
- kot solastnik poslovne družbe;
- v neposredni povezavi z drugo osebo ali pravno osebo;
ne posluje z državo.

Oseba, ki želi vplivati na odločitev pooblaščenca deluje:
- javno;
- pregledno.

5. Poglavje: Državni organ, njegovo delovanje in nadzor

45. člen
Predsednik države

Predsednik države predstavlja državo Slovenijo.
Pogoj za nastop na volitvah je:
- rojstno državljanstvo;
- stalno in neprekinjeno bivališče v državi;
- dopolnjenih 25 let starosti.

Izvoljen je za dobo 5 let, lahko 2 krat zaporedoma.

V primeru:
- trajnega zadržka;
- odstopa;
- drugega razloga prenehanja;

opravljanja službe predsednika države, opravlja službo njegov namestnik, ki po podani svečani zaobljubi postane Predsednik države do rednih volitev.

46. člen
Pristojnost predsednika države

Predsednik države:
- razpisuje volitve v Ljudsko večo in Ljudski svet;
- razglaša sprejeti predpis Ljudske veče;
- sprejema zaupna pisma tujih državnih predstavništev;
- sprejema in odslavlja poslanike države;
- izdaja listino o pristopu k mednarodnemu predpisu ali odstopu od njega;
- podeljuje državno odlikovanje in častni naslov;
- je vrhovni poveljnik obrambne sile;
- izvaja pooblastilo v vojnem ali izrednem stanju;

in opravlja drugo nalogo določeno z ustavo in ustavnim zakonom.

47. člen
Pooblastilo in uredba z zakonsko močjo

Predsednik države s soglasjem Sveta obrambne varnosti razglasi :
- vojno;
- izredno;

stanje in poda njegov razlog.

Priporoči:
- samo omejitev pravice in temeljne svoboščine;
- poda varnostno navodilo.

Izda:
- uredbo z zakonsko močjo;
- ukaz o uporabi obrambne sile.

Če ni možno razglasiti vojnega ali izrednega stanja po določilu tega člena, to stori.
- Predsednik države sam;
- prvi državni organ, ki to lahko stori.

48. člen
Vojno in izredno stanje

Vojno stanje se razglasi zaradi sovražne dejavnosti tuje države.

Izredno stanje se razglasi zaradi:
- naravne nesreče;
- splošne nesreče,
- epidemije;

ali druge nevarnosti.

Država v vojnem ali izrednem stanju:
- varuje skupnost;
- odpravlja posledico.

Policijska ura ne omejuje svobode gibanja ali delovanja.
Vsak je dolžan nositi prepoznavni osebni dokument.

Če v vojnem ali izrednem stanju preneha pooblastilo:
- izvoljenemu;
- imenovanemu;

državnemu organu, se mu pooblastilo podaljša za 6 mesecev, po prenehanju navedenega stanja.

Če v vojnem ali izrednem stanju preneha pooblastilo državnemu organu zaradi:
- trajnega zadržka;
- odstopa;
- drugega razloga;
se pooblasti nov organ ali prevzame njegovo pooblastilo organ, ki to lahko stori.

49. člen
Samoobramba državljana in prenos celovitosti

Vsak državljan ima pravico posedovati orožje, razen, ko mu tega ne dovoli predpis.
Lastništvo in pravica nošenja orožja je pridobljena po opravljeni strokovni usposobljenosti.
Za tujca velja enak predpis.

Država nadzira proizvodnjo, trgovino in lastništvo orožja.

Državljan in prebivalec se v vojnem ali izrednem stanju prosto:
- organizira;
- uporabi orožje;
za obrambo.

Celovitost in svojstvo države se prenese na državljana, ki se obrambno organizira in deluje za:
- osvoboditev države;
- odpravo posledice stanja;
če ni odzivnosti države.

50. člen
Izvolitev Ljudske veče in Ljudskega sveta

Ljudska veča je izvoljena za 5 letno obdobje.

Izvoljena je ne prej kot v 60. dneh in ne kasneje kot v 70. dneh od dneva prenehanja pooblastila dotedanji.
Prošnja se vlaga v času 15 dni pred dnevom začetka volilne dejavnosti.
Volilna dejavnost traja 30 dni.

Ljudska veča deluje po delovnem urniku.
Vložen predlog za sprejem obravnava po vrstnem redu vložitve.

Njeno:

- delovanje;
- izjasnjevanje;
- glasovanje;
je javno in objavljeno v javnem občilu, razen kadar je obravnava zadeva državne varnosti.

Predsednik države razglasi prenehanje pooblastila zaradi:
- poteka pooblaščenega obdobja;
- delovne ne opravilnosti po njegovi oceni;
- predloga samo razpustitve;
- uspele Pismene izjave;
- ustavne odločbe;
ki preneha 15. dan po objavi razglasitve.

Za izvolitev in delovanje Ljudskega sveta velja pravilo Ljudske veče iz tega člena.

51. člen
Sestava in način delovanja Ljudske veče

Ljudsko večo sestavlja 90 poslancev od tega:
- 1 poslanec madžarske;
- 1 poslanec italijanske;
manjšine.

Predsednika in namestnika izvolijo poslanci.
Seje sklicuje predsednik ali pooblaščen namestnik.

Deluje na redni in izredni seji.
Izredna seja se skliče, na zahtevo:
- četrtine ali več poslancev;
- predsednika države;
- polovice ali več svetnikov;
- Pismene izjave.

52. člen
Naloga in sklepanje Ljudske veče

Ljudska veča sprejema:
- državni;
- mednarodni;
predpis.

Za sprejem:
- sklepa;

- predpisa;
je potreben glas najmanj 46 poslancev.

Zakon se sprejema v treh branjih.

Pri sprejemu predpisa Ljudska veča upošteva:
- strokovno službo;
- Svet dela in gospodarstva;
- Svet civilne družbe;
- skupnost.

Pred sprejemom se mednarodni predpis, da v razsojo ustavnemu sodišču, glede skladnosti z ustavo.
Ugotovitev ustavnega sodišča je merodajna.

53. člen
Pravica do vložitve predloga predpisa in zavrnitev predpisa

V času sprejemanja zakona Ljudska veča izvede javno razpravo, na kateri državljan lahko vloži predlog dopolnitve državnega predpisa.
Vabilo za javno razpravo je objavljeno v javnem občilu.

Oseba z volilno pravico ali pravna oseba vlaga predlog:
- predpisa;
- sklepa;
ki ga sprejema Ljudska veča

Podana zavrnitev sprejetega predpisa ali sklepa od:
- Predsednika države;
- Ljudskega sveta;
- uspelega Zakonodajnega izjasnjevalnega glasovanja;
- ustavnega sodišča;
ne dovoljuje njegove veljave.

Ljudska veča zavrnjeno vsebino predpisa ali sklepa ne obravnava v obdobju 5. let od zavrnitve.

54. člen
Odbor za preiskavo

Odbor za preiskavo se ustanovi za širši družben nadzor v zadevi javnega pomena.
V zadevah poizvedovanja in proučevanja ima pooblastilo pravosodnega organa.
V primeru ugotovitve kršitve ustave ali predpisa, sproži postopek pred sodiščem.

Ustanovi se na zahtevo:
- deset ali več poslancev;
- deset ali več svetnikov;

- tretjine ali več članov Sveta dela in gospodarstva;
- Sveta civilne družbe z ali brez predstavnika Izvršnega sveta;
- Pismene izjave.

Vodi jo predlagatelj.
Sestavljena je iz predstavnika Ljudske veče, Ljudskega sveta in predlagatelja.

Skupnost se seznani s:
- potekom;
- vsebino;
- sklepom skupine.

55. člen
Sestava in način delovanja Ljudskega sveta

Ljudski svet je hkrati delno:
- izvoljen;
- imenovan;

organ skupnosti za nadzor države.

Sestavlja ga 50 svetnikov.
14 svetnikov lokalne skupnosti, od tistih, ki so dobili največ glasov v svoji volilni enoti.
14 svetnikov občanov, od tistih, ki so dobili največ glasov v državi.
22 svetnikov:
- 2 predstavnika delojemalcev;
- 2 predstavnika delodajalcev;
- 2 predstavnika kmetijstva;
- 1 predstavnik samostojnih poklicev;
- 1 predstavnik kulture;
- 1 predstavnik športa;
- 1 predstavnik zdravstva;
- 1 predstavnik šolstva;
- 1 predstavnik študentske organizacije;
- 2 predstavnika obrambe;
- 1 predstavnik strokovnih javnih ustanov;
- 1 predstavnik tehnikov, inženirjev, inovatorjev in raziskovalcev;
- 1 predstavnik pravne stroke;
- 1 predstavnik gospodarske stroke;
- 1 predstavnik upokojencev;
- 1 predstavnik ranljive skupine;
- 1 predstavnik ….....
- 1 predstavnik.....

ki jih imenuje pristojna skupina.

Predsednika in namestnika izvolijo svetniki.
Seje sklicuje predsednik ali pooblaščen namestnik.

Deluje na redni in izredni seji.
Izredna seja se skliče, če to zahteva:

- četrtina ali več svetnikov;
- predsednik države;
- polovica ali več poslancev;
- Pismena izjava.

56. člen
Naloga in sklepanje Ljudskega sveta

Ljudski svet potrjuje:
- državni;
- mednarodni;
predpis širšega pomena, ki ga sprejeme Ljudska veča.

Za:
- sprejem sklepa;
- potrditve predpisa;
je potreben glas najmanj 26. svetnikov.

Na sprejeti predpis Ljudske veče lahko poda:
- zavrnitev;
- zahtevo za ustavno presojo;
Napoved zavrnitve lahko poda že pred drugim branjem predpisa.

Ljudski svet uporablja strokovno službo Ljudske veče.

57. člen
Druga pristojnost Ljudskega sveta

Imenuje in razrešuje:
- sodnika, ustavnega sodnika, tožilca in notarja;
- načelnika vojske in policije;
- upravnika varnostne službe;
- upravo središčne banke;
- predsednika službe družbenega knjigovodstva;
- predsednika in člana računskega sodišča;
- predsednika in člana organ nadzora morale javnega uslužbenca;
- predsednika službe družbenega knjigovodstva;
- varuha človekovih pravic državljanov in varuha človekovih pravic;
- člana organa državljanov za nadzor delovanja državnih organov;
- člana sveta varnosti skupnosti;
in javnega uslužbenca drugega državnega organa, urada ali službe, ali javnega ustanove na javnem razpisu, če je tako dogovorjeno.

Pristojnost Ljudske sveta je še, da:
- odloča o pomilostitvi v lažji pravnomočni kazenski obsodbi;
- predstavi podan ugovor in zahtevek za ugotovitev ustavnosti predpisa;
- priredi javni posvet;
- sodeluje z družbeno skupino;
in opravlja drugo dogovorjeno dejavnost.

58. člen
Imenovanje Izvršnega sveta

Izvršni svet imenuje Ljudska veča.

Prvi predlog za imenovanje pripada poslanski skupini, ki je dosegla najboljši volilni rezultat.
Predlaga ga v 30 dneh od ustanovitve Ljudske veče.

Predlagani prosilec za ministra odgovarja na vprašanje poslanca.
Predstavitev prosilca je izvedena v javnem občilu.

Če predlog ni uspel, ima druga poslanska skupina ali poslanec pravico podati predlog, ki je obravnavan po vrstnem redu vložitve, do uspešnega imenovanja.
Med posameznim imenovanjem preteče 5 delovnih dni.

Če Izvršni svet ni imenovan v obdobju:
- 60 dni od ustanovitve Ljudske veče;
- 30 dni od predčasnega prenehanja dotedanjega;
Predsednik države razpiše volitve.

59. člen
Delovanje Izvršnega sveta

Izvršni svet izvršuje oblast in korist državljanov.
Sestavljajo ga ministrstva, ki so pristojnosti posameznega ministra.
Sklicuje ga predsednik ali njegov pooblaščeni namestnik.

Za sprejem sklepa je potreben glas najmanj 2/3 ministrov.

Minister je odgovoren za:
- skladnost svojega dela s svojo obljubo ali obljubo Liste, ki jo zastopa;
- delo ministrstva.

Minister je kazensko in materialno odgovoren za svoje delo.

60. člen
Prenehanje Izvršnega sveta

Pooblastilo Izvršnega sveta preneha z dnem prenehanja pooblastila Ljudski veči.

Pooblastilo izvršnega sveta preneha predčasno z dnem:
- odstopa ali odpoklica predsednika;
- odstopa ali odpoklica polovice in več ministrov;
- neizglasovane zaupnice;
- izglasovane nezaupnice;
- po zahtevi ustavne odločbe;
- po zahtevi pravnomočne obsodbe;
- po zahtevi Pismene izjave.

Izvršni svet z dnem prenehanja pooblastila:
- ne opravlja več nobene naloge;
- izvede primopredajo novemu Izvršnemu svetu.

Podana zaupnica Izvršnega sveta Ljudski veči za:
- ministra;
- Izvršni svet;
je uspela, če je zanjo glasovalo 46 ali več poslancev.

Podana nezaupnica 30 ali več poslancev za:
- ministra;
- Izvršni svet;
je uspela, če je zanjo glasovalo 46 ali več poslancev.

61. člen
Organizacija in delo javne uprave

Javno upravo sestavlja:
- zakonodajna;
- sodna;
- izvršilna;
veja države.

Njena
- organizacija;
- pristojnost;
sta določeni z ustavo in predpisom.

Javno upravo nadzira:
- Ljudski svet;
- drug organ;
- državljan;
na način določen z ustavo in predpisom.

62. člen
Obramba države, vojska in policija

Obramba države zagotavlja:
- nedotakljivost;
- varnost;
skupnosti in ozemlja.

Obrambo države izvaja:
- vojska;
- organizacija povezana z državo;
- prostovoljna enota;
in vsak drug državni organ.

Policija je sestavni del obrambe države.
Izvaja vzdrževanja reda in miru;
Ima dogovorjeno pooblastilo neposrednega ukrepanja.

Sestavlja jo:
- redni;
- prostovoljni;
pripadnik.

Obramba je za državljana obvezna v mejah njegove sposobnosti.
Obrambne vzgoje je deležen vsak državljan.
Državljan, ki iz:
- nazorskega;
- zdravstvenega;
razloga ne zmore opravljati določene obrambne obveznosti, sodeluje na njemu dostopen in dovoljen način.

63. člen
Svet obrambne varnosti

Izvajanje obrambe in varnosti države nadzoruje Svet obrambne varnosti.
Sestavlja ga:
- Predsednik države;
- Predsednik Izvršnega sveta;
- Predsednik Ljudske veče;
- Predsednik Ljudskega sveta;
- Načelnik vojske in načelnik policije;
- direktor varnostne službe;
- Predsednik ustavnega sodišča;
- 5 predstavnikov, ki jih imenuje Ljudski svet na javnem razpisu;
in drug dogovorjen predstavnik.

64. člen
Sodstvo in sodni svet

Zagotovljena je sodna enovitost, ki jo sestavlja:
- splošno;
- usmerjeno;
- drugo določeno;
sodišče.

Sodi sodnik s pravosodnim izpitom.

Preizkusna doba pooblastila je 5 let.
Po 5. letih je sodniku podeljeno trajno pooblastilo za opravljanje sodniške službe.
Sodniška služba se opravlja tudi častno.

Vojaško sodišče se ustanovi za vojno stanje.

Sodni svet je organ, ki:
- opravlja vlogo pri vzpostavitvi sodne službe;
- odloča o vprašanjih, ki zadevajo položaj sodnika.

Sestavlja ga 11 članov.
6 članov iz vrst sodnikov, izvolijo sodniki, ki trajno opravljajo sodniško službo.
5 članov imenuje Ljudski svet, po enega:
- univerzitetnega predavatelja prava;
- odvetnika;
- tožilca;
- državnega pravobranilca;
- javnega pravobranilca.

Član je imenovan za 7 let, za en mandat.

65. člen

Vrhovno sodišče

Vrhovno sodišče je najvišje pritožbeno sodišče v državi.
Odloča o:
- rednem;
- izrednem;
pravnem sredstvu.

Pregleduje delo nižjega sodišča ter opravlja drugo dogovorjeno nalogo.

66. člen
Državno tožilstvo in državni tožilski svet

Državni tožilec:
- vlaga in zastopa kazenske obtožbe;
- usmerja policijo in druge organe;
- izda zahtevek za privedbo ali priprtje do 24 ur.

Preizkusni doba pooblastila tožilca je 5 let.
Po 5 letih se tožilcu podeli pooblastilo za opravljanje tožilske službe.
Tožilska služba se opravlja tudi častno.

Državno tožilski svet je državni organ:
- ki opravlja nalogo državno tožilske samouprave in upravne naloge,
- sodeluje pri zagotavljanju enotnosti pregona in varovanju samostojnosti državnih tožilcev.

Sestavlja ga 9 članov.
- 5 članov imenujejo državni tožilci izmed državnih tožilcev;
- 4 člane imenuje Ljudski svet izmed pravnih strokovnjakov.

Član je imenovan za 7 let, za en mandat.

67. člen
Državno pravobranilstvo in javni pravobranilec

Državno pravobranilstvo je pravosodni organ, ki zastopa državo in drug osebek pred:
- upravnim organom in sodiščem;
- tujim in mednarodnim sodiščem.

Javni pravobranilec je pravosodni organ za varstvo skupne lastnine in pravice soupravljanja.
Podaja:
- ovadbo pristojnemu državnemu tožilcu;
- zahtevek za sklic seje organa upravljanja gospodarske družbe ali druge pravne osebe.

Sodišče in drug državni organ jima dajeta pravno pomoč in podatek, potreben za izvajanje naloge.

68. člen
Odvetništvo, notariat in detektivska služba

Odvetništvo in notariat sta kot del pravosodja neodvisna osebna služba.

Detektivska služba in služba varovanja sta kot del državne službe neodvisna osebna služba

69. člen
Zbornica, zadruga in združenje poklica

Poklic ustanovi:
- zbornico;
- zadrugo;
- strokovno združenje.

Včlanjevanje je prostovoljno.

Zbornica v primeru zlorabe poklica odvzame pooblastilo nosilcu poklica.

70. člen
Državni in vrhovni nadzorni svet

Državni nadzorni svet je organ samo nadzora države in ga sestavlja posamezen nadzorni svet vsakega ministrstva.
Nadzor organa izvaja pripadnik istega organa iz drugega kraja.

Vrhovni nadzorni svet izvaja neposreden nadzor nad zakonitostjo delovanja države:
- pregleduje delo Državnega nadzornega sveta in njenih nadzornih organov;
- poda ovadbo v primeru kršitve ustave in predpisa.

Člana iz vrst stroke na osnovi javnega razpisa imenuje Ljudski svet.

71. člen
Varuh človekove pravice in temeljne svoboščine državljana in varuh človekove pravice

Varuh človekove pravice in temeljne svoboščine državljana:
- varuje človekovo pravico in temeljno svoboščino državljana v razmerju do države, njenega organa in nosilca javnega pooblastila,
- deluje v primeru kakršnekoli kršitve katerekoli pravice posameznika s strani nosilca pooblastila.

Varuh človekove pravice varuje človekovo pravico za področje:
- otroka;
- zdravstva;
- vzgoje in izobraževanja;
- narave.

Imata pristojnost do:
- vstopa v prostor države, osebe ali pravne osebe;
- stika z odgovorno osebo;
- pridobitve podatka.

Oseba v postopku upošteva njegovo navodilo.

Imenovan je za dobo 5 let, lahko večkrat zapored.

Podata kazensko ovadbo za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti.

72. člen
Organ nadzora morale javnega uslužbenca

Organ nadzora morale pooblaščenca preverja :
- premoženjsko stanje;
- poslovanje;
- moralnost,
- nezdružljivost javne službe,
- nekaznovanost za dejanje, ki ne zastara;

izvoljenega ali imenovanega javnega uslužbenca.

73. člen
Podatkovni pooblaščenec

Podatkovni pooblaščenec je pristojen za nadzor nad:
- zbiranjem;
- obdelavo;
- uporabo;
- iznosom iz države;

osebnega podatka.

Odloča o pritožbi zoper:
- odločbo organa, ki zavrača dostop do podatka javnega pomena;
- upravljavca osebnega podatka, ki zavrača dostop do osebnega podatka.

74. člen
Drug državni organ in oblika delovanja države

Država za svoje delovanje in varovanje zakonitosti ustanovi z dogovorom še drug državni:
- organ;
- urad;
- službo;
- ustanovo;
ki je neodvisna, vezana na ustavo in predpis.

Država za nadzor svojega delovanje in zakonitosti ustanovi še drug nadzorni organ državljanov.

75. člen
Usklajenost predpisa

Sprejeti predpis v državi je:
- skladen z ustavo;
- drugim prepisom;
- lahko drugačen od sprejetega mednarodnega predpisa.

Mednarodni predpis, če je v nasprotju z ustavo ni veljaven.

Pod imenom predpis se razume:
- zakon;
- podzakonski predpis;
- ustavni zakon
- uredba;
ali drug sprejet in zapisan pisni dogovor.

Pomanjkljivost predpisa se odpravi takoj.

Če državni organ ali njegov uslužbenec pri svojem delu ugotovi:
- medsebojno neskladnost;
- neskladnost z ustavo;
- drugo nepravilnost;
predpisa, to posreduje zakonodajalcu ali sproži postopek ugotavljanja zakonitosti pred ustavnim sodiščem.

76. člen
Veljavnost predpisa

Predpis pravico in dolžnost navedeno v ustavi:
- podrobneje določa;
- dopolnjuje;
po načelu ustave.

Predpis je:
- razumljiv;
- sprejet na način kot ga določa ustava in drug predpis;
- objavljen v uradnem listu.

Veljati začne 15. dan po objavi, razen če ni dogovorjeno drugače.
Veljavnost preneha s preklicem, po ustavi ali kot je dogovorjeno.

Izvršni svet v določenem roku seznani skupnost o sprejetem:
- delovnem;
- pokojninskem;
- zdravstvenem;
- šolskem,
- davčnem;
državnem ali mednarodnem predpisu širšega pomena z objavo v javnem občilu ali vročitvijo preko poštnega nabiralnika.
Izvede strokovno razlago.

Država zagotavlja skupnosti:
- seznanitev;
- razlago;
- dostop;
ustave, veljavnega državnega in mednarodnega predpisa z njegovim uradnim prevodom.

Mednarodni predpis večjega obsega je dostopen na ustrezen način.

77. člen
Pravnomočnost, povratni učinek predpisa, ne zastaranje kaznivega dejanja

Pravno razmerje, urejeno s pravnomočno odločbo državnega organa, je mogoče:
- odpraviti;
- razveljaviti;
- spremeniti;
le v primeru in postopku, dogovorjenim s predpisom.

Predpis:
- praviloma nima učinka za nazaj;
- ima učinek za nazaj, če je povzročena škoda skupnosti.

Oškodovana ali odtujena skupna lastnina, se vrne lastniku kot ukradeno blago.
Nekdanja družbena lastnina se obravnava po tej ustavi kot skupna lastnina.

Sodni postopek ali njegova obnova je prednostna.

Kršitev ustave in predpisa je kaznivo dejanje, ki ne zastara.
Zastara:
- manjše kaznivo dejanje;
- prekršek;
če ni v postopku.

78. člen
Upravni spor

O zakonitosti predpisa, s katerimi država ali nosilec javnega pooblastila odloča o:
- pravici;
- obveznosti;
- pravni koristi;
osebe ali pravne osebe, v upravnem sporu odloča pristojno sodišče, če z zakonom ni predvideno drugo sodno varstvo.

Če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo, odloča v upravnem sporu pristojno sodišče tudi o zakonitosti posamičnega:
- dejanja;
- predpisa;
s katerimi se posega v ustavno pravico posameznika.

79. člen
Pomen in sestava Ustavnega sodišča

Ustavno sodišče je najvišji organ sodnega odločanja za varstvo:
- ustavnosti;
- zakonitosti;
- človekove pravice ter temeljne svoboščine.

Sestavlja ga 11 sodnikov.
Odloča z večino glasov vseh sodnikov, če ustava ali zakon za posamezen primer ne določita višjega soglasja.

Ustavni sodnik je imenovan za mandatno dobo 11 let, za en mandat.
Častni ustavni sodnik je imenovan za mandatno dobo 5 let, lahko večkrat zapored.
Predlog za imenovanje častnega ustavnega sodnika poda ustavno sodišče.

Ustavni sodnik je odpoklican:
- na lastno zahtevo;
- zaradi trajne izgube delovne zmožnosti odpravljanja službe;
- če je pravnomočno kaznovan za kaznivo dejanje.

80. člen
Pristojnost ustavnega sodišča

Ustavno sodišče odloča o:
- skladnosti predpisa z ustavo in medsebojni skladnosti predpisov;
- skladnosti mednarodnega predpisa z ustavo;
- skladnosti predpisa s sprejetim mednarodnim predpisom;
- skladnost predpisa, izdanega za izvrševanje javnega pooblastila z ustavo in pripadajočim predpisom;
- ustavni pritožbi zaradi kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin s posamičnim predpisom;
- sporu glede pristojnosti med državno in območno samoupravo in v sporu med območnimi samoupravami;
- sporu glede pristojnosti med sodiščem in državnim organom;
- sporu o pristojnosti med Predsednikom države, Ljudsko večo, Ljudskim svetom in Izvršnim svetom;
- ustavni pritožbi zoper izvoljeni ali imenovani organ;
- ustavni pritožbi zoper izvoljenega ali imenovanega javnega uslužbenca;
- proti ustavnost predpisa in delovanja Liste, ki nastopa na volitvah ali nazorske skupnosti ter javne uporabe simbola.

81. člen
Postopek pred ustavnim sodiščem

Vsak državljan ali domača pravna oseba ima neomejeno pravico podati pobudo za začetek postopka ustavne presoje vsakega predpisa, ki ga ustavno sodišče konča z odločbo.

Ustavno sodišče:
- je vezano na vrstni red vloženega postopka;
- odloča o ustavni pritožbi, ko je bilo predhodno izčrpano pravno varstvo v sodnem sporu na rednem sodišču.

Predpis določa prednostno obravnavo v primeru:
- ugotavljanja skladnosti sprejetega predpisa z ustavo;
- ugotavljanje skladnosti mednarodnega predpisa z ustavo;
- ustavno obtožbo zoper izvoljenega ali imenovanega državnega organa;
- ustavno obtožbo zoper izvoljenega ali imenovanega predstavnika državnega organa; kršenja

- temeljne človekove pravice in svoboščine, zagotovljene z ustavo ali sprejeti mednarodnim predpisom.

82. člen
Razveljavitev predpisa

Če ustavno sodišče ugotovi, da je:
- državni;
- mednarodni;

predpis proti ustaven, ga v tistem delu razveljavi.

Razveljavitev učinkuje takoj ali v roku, ki ga določi ustavno sodišče, ki ni daljši od 6 mesecev.

Ustavno sodišče do končne odločitve v celoti ali delno zadrži izvrševanje predpisa, do končne odločitve.

Pravne posledice odločitve ustavnega sodišča ureja predpis.

83. člen
Območna samouprava

Območna samouprava se izvršuje v:
- občinski četrti;
- občini;
- pokrajini ali deželi.

Ustanovitev ali ukinitev območne samouprave je prostovoljna in določena s predpisom.

Na občinskem, pokrajinskem in deželnem nivoju se pod primerljivim pogojem z državnim izvaja:
- volitve;
- Pismena izjava;
- izjasnjevanje z glasovanjem za občinski, pokrajinski ali deželni predpis;
- ustavna obtožba.

84. člen
Občina in krajevna četrt

Občina je osnovna območna samoupravna skupnost občanov za uresničevanje volje državljanov. Občino sestavljajo krajevne četrti.

Položaj in naziv:

- mestne občine ima občina z mestom;
- krajevne občine ima občina s krajem.

Občinsko samoupravo izvršuje:
- Župan;
- občinski svet;
- svet krajevne četrti.

85. člen
Pokrajina in dežela

Pokrajina je širša krajevna samouprava, ki obsega več občin in ima najmanj eno mestno občino.
Več pokrajinskih samouprav se lahko poveže in preoblikuje v deželno samoupravo.

Občina prenese del svoje pravice na pokrajinsko samoupravo.

Pokrajinsko samoupravo izvršuje pokrajinski svet.
Pokrajina prenese svojo pravico na deželno samoupravo.

Deželno samoupravo izvršuje deželi svet.

86. člen
Dejavnost območne samouprave

Območni samoupravi pripada pristojnost, ki jo lahko ureja samostojno.

Država z zakonom prenese na območno samoupravo nalogo iz svoje pristojnosti če:
- je izpolnjen pogoj sposobnosti;
- zagotovi sredstva.

Območna samouprava je denarno vzdrževana iz:
- lastnega;
- državnega;
- darilnega;
vira.

Država nadzoruje zakonitost delovanja območne samouprave.

6. Poglavje: Lastnina in gospodarski razvoj

87. člen
Izvor in razdelitev lastništva

Skupna lastnina je zasebna lastnina vseh državljanov, to je celotne skupnosti, v nerazdelni obliki in je ne odtujiva.

Obsega:
- naravo in njeno bogastvo;
- nepremičnine in premičnine;
- znanje;
- zgodovinsko izročilo;
 in drugo dogovorjeno vrednoto.

Osebna lastnina je razdelni del skupne lastnine, zaupane v osebno upravljanje.
Umska in telesna sposobnost sta osebni lastnini in nista dedni.

Pravica do lastnine temelji na državljanstvu.

Država podeljuje, omejuje in odvzema pravico za opravljanje dejavnosti.

88. člen
Pravica do lastnine in njen popis

Skupnost na osnovi lastniške suverenosti z dogovorom, določa razmerje med skupno in osebno lastnino.
Skupna lastnina je prevladujoča oblika lastnine v državi.

Pravica do osebne lastnine in zaslužka je omejena s pravico do lastnine in zaslužka:
- drugega;
- skupnosti.

Predkupno pravico pri prodaji:
- osebne lastnine ima država;
- skupne lastnine ima domača oseba ali pravna oseba.

Skupna lastnina se lahko da v najem.

Lastnine ni dovoljeno:
- uničevati;
- odtujevati;
brez dovoljenja določenega s predpisom.
Država vodi popis lastništva in njegovo zakonitost.
Lastništvo nepremičnine je javno.

Državljan:
- priglasi lastnino večje vrednosti v tujini, pridobljene na osnovi dejavnosti v naši državi;
- dokazuje zakonitost pridobitve lastnine.

89. člen
Omejitev lastništva tujcu

Tujec pridobi:
- lastništvo zemlje in gozda v primerljivosti velikosti lastnine našega državljana v njegovi državi;
- lastništvo večje nepremičninske vrednosti;
- najem lastnine;
pod določenim pogojem.

Tujec v:
- obmejnem pasu v zračni razdalji 10 km od meje;
- območju naravnega parka ali znamenitosti;
- obrežnem in obalnem pasu voda;
- zaščitenem območju;
nima lastniške pravice.

Prenos lastnine iz države je dovoljen:
- po poravnani obveznosti;
- ko ne predstavlja izgube za skupnost;
ob dovoljenju države.

Ni dovoljeno ustanavljati pravnih oseb ali uporabljati posrednikov za zmanjševanje prikaza:
- dobička,
- obveznosti.

90. člen
So upravljanje, solastništvo in poravnava terjatve v osebni gospodarski družbi

Zagotovljeno je:
- so upravljanje;
- osebno solastništvo zaposlenega v osebni gospodarski družbi;
- mešano lastništvo skupne in osebne gospodarske lastnine;
in druga dogovorjena oblika so upravljanja ali so lastništva,

V postopku:
- prisilne poravnave;
- stečaja;
- izprtja;

oseba ali pravna oseba poravna obveznost.

V sodnem postopku je terjatev upnika samodejno vključena.

Z spremembo lastništva osebe ali pravne osebe ima pogodbenik enak položaj za čas veljavnosti pogodbe.

91. člen
Gospodarska samooskrba in njena odprtost

Država:
- zagotavlja;
- so izvaja;
samo oskrbni gospodarski razvoj, na osnovi dane možnosti, neodvisno od svetovne razmere.

Dovoljenje za uporabo naravnega bogastva se podeli pravni osebi v skupni lasti.
Državljan lahko uporablja naravno bogastvo za osebno porabo.

Država zagotavlja načelo:
- odprte družbe;
- enakopravnosti;
- pravičnosti;
v mednarodni delitvi blaga in dela.

92. člen
Prehranska samooskrba

Država zagotavlja za skupno in osebno proizvodnjo hrane dostop do :
- obdelovalne zemlje;
- vodnega vira;
- prehranskega semena in gospodarske rastline;
- živalske pasme;
- gnojila in zdravila;
- strojne opreme;
- energije;
- znanja in patenta,
- blagovne znamke;
- trga;
in druge dobrine.

Država zagotavlja pomoč pri:
- prodaji;
- odkupu;
presežne hrane domače proizvodnje.

Zagotovljen je pogoj za ohišnico.

93. člen
Preskrba z virom

Država zagotavlja uporabo in zalogo vira z:
- izgradnjo objekta proizvodnje in uporabe vira;
- zaščito vira;
v skupni lasti.

Država zagotavlja pogoj za izgradnjo objekt proizvodnje vira za družinsko uporabo in njegovo družbeno menjavo.

Vodilo je:
- varen;
- obnovljiv;
vir.

94. člen
Gospodarstvo končnega izdelka

Država zagotavlja razvoj lastnega:
- temeljnega gospodarstva;
- predelovalnega gospodarstva;

- gospodarstva končnega izdelka;
- obrti in storitve;
- temeljnega objekta za razvoj gospodarstva.

Prednost ima uporaba domačega blaga in surovine.

Država skrbi za:
- zbiranje odpadne snovi;
- njeno predelavo,
- nadaljnjo uporabo.

Država omogoča obstoj gospodarske dejavnosti:
- obrt v izumiranju;
- ročno spretnost.

95. člen
Kakovost blaga in nadzor

Država zagotavlja kakovost:
- blaga;
- storitve;
s predpisom.

Prodajni izdelek ima zagotovljeno:
- prijavo napake;
- jamstvo kakovosti;
- popravilo;
- nadomestni del.

Prodajno blago ne sme imeti prikrite nevarne snovi in učinka.
Proizvajalec jamči uporabnost in varnost izdelka z navodilom in izjavo.
Določilo velja za prodajni ali uporabljani izdelek v državi.

Država zagotavlja dostopnost blaga in storitve za gospodarski in družbeni razvoj z uravnavanjem:
- cene;
- olajšave obveznosti;
- denarne spodbude;
- količine blaga.

Ni dovoljeno prikrivanje blaga z namenom prekupčevanja.

Zagotovljena je olajšava obveznosti dejavnosti:
- družbene vključenosti;
- ljudskega izročila.

Nadzornik:

- vrši nadzor nad zakonitostjo;
- odredi ukrep za odpravo nepravilnosti ali pomanjkljivosti;
- poda kazensko ovadbo za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti.

96. člen
Javna hranilna, posojilna in zavarovalna dejavnost

Država ima lasten denar, ki je veljavno plačilno sredstvo.
Predpis določa kdaj in v kakšnem obsegu je drugo plačilno sredstvo veljavno.

Središčna denarna ustanova:
- izvaja skupno denarno dejavnost;
- soupravlja denarne in druge rezerve države;
- zagotavlja nemoteno in zanesljivo delovanje plačilne dejavnosti.

Država zagotavlja hranilno, posojilno in zavarovalno dejavnost preko denarne ustanove v skupni lasti.

Država posluje s svojim denarnim sredstvom preko denarne ustanove v skupni lasti.

Posojilojemalec dokazuje plačilno in drugo zahtevano sposobnost.

Služba skupnega knjigovodstva izvaja denarni nadzor preko:
- razvida;
- podatkovne, razčlenjevalne in pregledovalne naloge;
- opravljene denarne obnove in plačilnega prometa.

97. člen
Plačilo obveznosti in plačilni rok

Država pridobi sredstvo za uresničevanje svoje naloge z naloženo dajatvijo:
- davkom;
- dajatvijo;
- prihodkom iz lastnega premoženja;
- darovanjem.

Naložena dajatev je:
- utemeljena;
- ustrezna;
- zahtevana v razumnem roku.

Čas izvedbe obnove vplačila ali vračila obveznosti je enak za zavezanca in državo.

Zaslužek:
- iz naslova ljudskega izročila;
- dela za preživetje;
do 12 najmanjših plač letno je oproščen dajatev.

Prepovedano je denarno vzdrževanje države v zameno odtujitve skupne lastnine.
Posojilo v breme države in državno poroštvo sta dovoljena na podlagi predpisa in soglasja:
- Ljudske veče;
- Ljudskega sveta.

Plačilni rok je 15 dni.
Dogovori se lahko daljši plačilni rok največ do 30 dni.

Država so pogodbeniku in njegovemu pod pogodbeniku plača storitev neposredno.

98. člen
Premoženje, proračun in računsko sodišče

Lastnina, pisana na državo je skupna lastnina.
Država jo upravlja po načelu dobrega gospodarja.
Vrednost premoženja izkazuje z izkazom premoženjskega stanja.

Proračun je uravnotežen med prihodkom in odhodkom.
Zbrana denarna sredstva se uporablja v skladu z njihovim namenom.

Če proračun ni sprejet do dneva izvrševanja, so upravičenci deležni denarnega vzdrževanja po preteklem proračunu.

Država objavi letno:
- premoženjsko in proračunsko stanje;
- uresničitev proračuna preteklega leta;
- načrtovan proračun tekočega leta;
- posojilo;
- poroštvo.

Računsko sodišče je najvišji organ nadzora:
- državnega računa;
- državnega proračuna,
- javne porabe.

99. člen
Oddelek za podatek in gospodarsko stanje

Oddelek za podatek deluje na področju:
- državnega podatka;

- določitve postopka izdelave in ugotavljanja kakovosti podatka;
- predvidevanja potrebe uporabnika in skupnosti;
- zbiranja, obdelovanja in izkazovanja podatka;
- objavljanja podatkov skupnega dobra;
- mednarodnega sodelovanja.

Oddelek za gospodarsko stanje:
- spremlja, razčlenjuje in vrednoti tekoče gibanje in razvoj;
- napoveduje gospodarsko stanje;
- pripravlja podlago za usmeritev in ukrep gospodarske in razvojne dejavnosti;
- izvaja raziskovalno delo.

7. Poglavje: Kulturna in zgodovinska dediščina ter narodne skupnosti

100. člen
Narodna zgodovinska dediščina

Narodni zaklad predstavlja zgodovinsko izročilo prednikov in vrednoto sedanje generacije.

Med narodni zaklad se prišteva:
- jezik, pisava in pravopis;
- družbena in državna hramba gradiva;
- zgodovina in zgodovinska najdba;
- narodna gradnja;
- znamenitost;
- znanje, znanstveni in strokovni dosežek;
- kulturni in športni dosežek;
- ljudsko izročilo;
- narava in njen rastlinski ter živalski svet.

Pod ljudskim izročilom se razume:
- običaj, navada, noša in označba;
- kulturno umetniško ustvarjanje v sklopu ljudskega izročila;
- ljudsko zdravilstvo;
- ročna spretnost;
- obrt v izumiranju.

Država je obvezana izdelati celostno znanstveno študijo o:
- zgodovini družbe na našem ozemlju;

- Slovencih v zamejstvu in po svetu;
- rastlinskem in živalskem svetu na našem ozemlju.

101. člen
Varovanje zgodovinske dediščine

Narodnega zaklada ni dovoljeno:
- uničiti;
- prodati;
- podariti;
ali kako drugače odtujiti.

Dogovorjeno je:
- pomen;
- upravljanje;
- denarno vzdrževanje;
narodnega zaklada.

Stvaritev v osebni lasti, je narodni zaklad, če je tako opredeljen.
V primeru njegove:
- prodaje;
- podaritve;
ima predkupno pravico država.

102. člen
Znanstveno, kulturno umetniško ustvarjanje in športno udejstvovanje

Svobodno je:
- znanstveno in izumiteljsko;
- kulturno umetniško;
ustvarjanje.

Ustvarjalcu pripada pravica do lastitve dela.
Skupnost ima moralno in uporabno pravico do stvaritve.
Država vzpodbuja dejavnost in dostopnost ustvarjanja

Država zagotavlja delovanje:
- znanstveno umetniške ustanove;
- strokovne ustanove;
- mladinske strokovne in kulturne dejavnosti.

Država zagotavlja pogoje za organizirano in sprostitveno športno udejstvovanje.

Športna vzgoja v vzgojno izobraževalni in šolski dejavnosti je obvezna.

103. člen
Slovenski jezik

V državi je uradni jezik Slovenščina.
Vsak ima pravico do uporabe slovenskega jezika in pisave.

Pri uresničevanju:
- pravice;
- dolžnosti;

v postopku pred državnim in drugim organom, ki opravljajo javno službo, se uporablja uradni jezik in pisava,

Fizična in pravna oseba, ki deluje v državi zaradi zaslužka, posluje v slovenskem jeziku in pisavi.

104. člen
Slovenci v zamejstvu

Država slovenski skupnosti v zamejstvu in v svetu zagotavlja:
- podatkovno, gmotno in moralno pomoč;
- ohranjanje narodne prepoznave in izročila;
- pomoč pri uveljavljanju njihove pravice.

Država zagotavlja medsebojno:
- družabno;
- kulturno;
- športno;
- izobraževalno;

dejavnost.

105. člen
Narodna skupnost

Slovenski narod je večinska narodna skupnost.
Priznana je tista narodna skupnost, katere pripadnik je državljan.

Na osnovi skupne zgodovine se:
- Srbom;
- Hrvatom;
- Makedoncem;
- Rusom;

in pripadnikom drugih narodov živečih v državi in v svetu, ki so nam kakorkoli pomagali, prizna zasluga za pomoč pri nastanku države Slovenije.

Vsak ima pravico da:
- svobodno izraža narodno pripadnost;
- ustanavlja narodno skupnost;
- neguje narodno izročilo;
- goji odnos z matičnim narodom in državo.

Prebivalcu z dovoljenim bivanjem, pripada enaka pravica.
Navedena pravica ni priznana osebi, kateri to ne dovoli mednarodni predpis.

106. člen
Stalna narodna skupnost

Pripadnikom italijanske in madžarske narodne skupnosti je zagotovljena pravica do obstoja in zavarovanja svojih interesov na področju kjer živijo tako, da ustanavljajo svoje:
- samo upravne skupnosti in združenja;
- kulturne in znanstveno raziskovalne ustanove;
- dejavnosti na področju javnega obveščanja in založništva.

Pripadnikom imenovanih dveh narodnih skupnosti je zagotovljena pravica do:
- vzgoje in izobraževanja, njihovega oblikovanja ter razvoja;
- določenega območja na katerem je dvojezično šolstvo in občevanje omogočeno z med državnim sporazumom in zakonom;
- neposredne zastopanosti v organu krajevne samouprave.

Na njihov predlog jih lahko država pooblasti za opravljanje določene naloge iz državne pristojnosti in zagotovi sredstvo za njihovo uresničevanje.

Zakon ureja:
- položaj in način uresničevanja pravic in obveznosti italijanske in madžarske narodne skupnosti, njunih samo upravnih lokalnih skupnosti na območju kjer trajno živita;
- pravice in obveznosti, ki jih njuni pripadniki uresničujejo zunaj teh območij.

Pravice in obveznosti se izpolnjujejo ne glede na število pripadnikov skupnosti.

Zakon ali drug predpis, ki uresničuje njihove:
- pravice;
- obveznosti;
- položaj;
ni sprejet brez soglasja narodne skupnosti.

Za pripadnika stalne romske skupnosti kot zgodovinskega dejstva se priznava oseba, ki ima državljanstvo po staršu in katerega predniki so živel**i** na ozemlju države daljše zgodovinsko obdobje, najmanj 100 let pred sprejemom te ustave.

Položaj, pravica in odgovornost stalne romske skupnosti ureja zakon.

Tujec, ki pridobi državljanstvo, se kljub istovetnosti z narodno skupnostjo ne obravnava kot

pripadnik:
- stalne narodne skupnosti;
- stalne romske skupnosti.

Pravica:
- madžarske narodne;
- italijanske narodne;
- romske stalne;
skupnosti, ni krajevno prenosljiva.

8. Poglavje: Varovanje človeka, narave in njenih bogastev

107. člen
Bivalna pravica in lasten dom

Spreminjanje namembnosti krajine ali zemljišča se vrši le pod posebnim pogojem.
Prekupčevanje z zemljiščem ni dovoljeno.
Razliko dohodka pri spremembi namembnosti kmetijskega zemljišča pobira skupnost.

Prostorski plan omogoča:
- gospodarno ravnanje z ozemljem;
- razvoj skupnosti.

Gradnja za:
- bivalno naselje;
- gospodarsko območje;
- temeljni objekt za razvoja gospodarstva in bivanja
se praviloma gradi strnjeno in na zemljišču slabše kakovosti.

Pri gradnji se upošteva vodilo:
- narodne gradnje;
- ozelenitve;
- družbene vključenosti;
- umeščenosti v krajino;
- temeljne opremljenosti za uporabo prostora.

Država vzpodbuja osebno stanovanjsko lastništvo.
Državljan, ki nima lastnega doma, mu zagotavlja bivanje v družbenem stanovanju država.

108. člen
Varovanje narave

Krajina, ki predstavlja bit narave je varovana pred potrošniškim in bivalnim posegom. Zaščitena sta kmetijska zemlja in gozd.

Naravno in njeno bogastvo se ohranja z:
- varčno rabo vira;
- varno kmetijsko dejavnostjo;
- ustreznim gospodarskim postopkom;
- obnovo okolja in ravnovesja.

Država urejuje mednarodni promet na svojem ozemlju tako, da varuje človeka in okolje.

Zaradi varovanja zdravja ljudi in narave je prepovedano:
- neurejeno odlaganje ali izpuščanje nevarnih snovi in odpadkov;
- naklepno onesnaževanje okolja z nevarno snovjo in odpadkom;

Plačilo kazni se uporabi za popravilo škode.

109. člen
Varovanje rastlinske in živalske vrste

Država varuje:
- rastlinsko in živalsko pestrost;
- ogroženo rastlinsko in živalsko vrsto;
- rastlinsko in živalsko vrsto pomembno za preživetje skupnosti.

Država za ohranitev izvede:
- naselitev;
- omejitev ali prepoved lovne in nabiralne pravice.

Država ima semensko banko izvornih rastlin in živali.

Prepovedano je naseljevanje tuje rastlinske ali živalske vrste, nevarne za ljudi ali okolje.

Zagotovljeno je povračilo škode povzročene od divjadi.

110. člen
Reja živali in vzgoja rastlin

Vsak lahko za osebne in skupne potrebe goji domačo ali divjo žival.

Živali:
- rejeni za prehrano;
- hišni;
se nudi ustrezen pogoj bivanja.

Dovoljeno je ubijanje živali iz:
- prehranskega;
- zdravstvenega;
- ozemeljskega;
- varnostnega;
razloga.

Prepovedana je gojitev in ubij živali zaradi krzna in drugo nehumano ravnaje z njo.

Lovska pravica je splošna.
Podeljujeta jo lovska in ribiška zveza.
Pravica za morski ribolov je prosta.

Država podeli lovno pravico zvezi v javni lasti.

Vsak lahko za osebne in skupne potrebe goji ali nabira divjo rastlino, seme in sadež za:
- prehrano;
- naravno zdravilstvo;
- zgodovinsko izročilo.

111. člen
Prepoved nevarnega poizkusa na človeku in drugem živem bitju

Ne izvaja se:
- znanstvenega;
- zdravniškega;
- psihiatričnega;
in drugega poizkusa na človeku, ki predstavlja nevarnost za človeka,

Ne izvaja se psihiatričnega zdravniškega:
- odstranjevanja ali poseganja v organe,
- električnega;
- kemičnega;
in drugega šok zdravljenja.

Ne izvaja se grozovitega:
- znanstvenega;
- zdravstvenega;
in drugega poizkusa na živem bitju.

Dedno spremenjenega bitja in izdelka iz njega ni dovoljeno:
- ustvarjati;
- naseljevati;
- prodajati;
- uporabljati;
če povzroča spremembo drugega živega bitja ali je nevarno za človeka in okolico.

Ni dovoljeno spajat človeške dednosti z dednostjo drugega bitja z namenom ustvariti drugo dedno bitje.

Znanstvena, medicinska ali druga raziskava in njen:
- cilj;
- potek;
- rezultat dela;
so javni.

112. člen
Varno medicinsko sredstvo in njegova uporaba

Država določa katero:
- zdravilo;
- postopek;
- zdravstven izdelek;
se uporablja v državi.

Zagotovljena je pravica do:
- izdelave;
- prodaje,
- uporabe;
naravnega zdravila, ki je del ljudskega izročila.

113. člen
Varna uporaba nevarnega sredstva

Država zagotavlja, da je:
- naravna;
- kemična;
- biološka;
- jedrska;
in druga nevarna snov, ki se proizvaja ali uporablja v državi, nadzirana in varovana.

Država zagotavlja varnost ljudi in narave pred pretiranim:
- hrupom;

- umetno svetlobno;
- umetnim sevanjem;
- biološkim, kemičnim, jedrskim;
in drugim onesnaženjem.

Država prepoveduje:
- prevoz nevarne snovi, če ni zagotovljena varnost;
- prevoz nevarne snovi iz moralnega razloga;
- skladiščenje tuje nevarne snovi;
- posedovanje nezavarovane nevarne snovi.

Država obvestiti javnost o obstoju nevarne snovi:
Ugotovljeno stanje je dostopno skupnosti.

114. člen
Proizvodnja, prodaja in uporaba mamila

Naravno in umetno mamilo se:
- goji;
- proizvaja;
- trguje;
- uporablja;
ob nadzoru in dovoljenju države.

Uživanje mamila ni kaznivo.
Zagotovljeno je obveščanje o možnih neželenih posledicah dovoljenega in nedovoljenega mamila.

Dovoljena je pridelava in uporaba izvornega naravnega mamila za potrebe ljudskega:
- zdravilstva;
- izročila.

115. člen
Igra na srečo in prepoved suženjstva

Igra na srečo je omejena, zaradi varovanja premoženja in življenja državljana.

Država pobira del prihodka od igre na srečo, ki ga nameni za humanitarni namen.

Oseba do 21 leta starosti ali opravilno nesposobna oseba lahko igra igro na srečo le v spremstvu

starša ali skrbnika.
Oseba, zasvojena od igre na srečo, ne sme igrati.

Dovoljena je igra na srečo za dobrodelni namen brez zgoraj navedene omejitve igranja.

Prepovedano je:
- organizirano prodajanje spolne usluge in spolna zloraba;
- spolno občevanje z bližnjim sorodnikom, otrokom, mrličem ali živaljo;
- trgovina z belim blagom in človeškim organom;
- obredno žrtvovanje človeka ali živali;
- borba za življenje človeka in živali;
- ljudožerstvo;
- mučenje ali pohabitev;
- druga ne človeška dejavnost.

9. Poglavje: Samouprava in svojstvo države

116. člen
Država kot organizacijska oblika družbene pogodbe državljanov

Država:
- se imenuje Slovenija;
- je ozemeljsko nedeljiva;
- temelji na naravni in neodtujljivi pravici slovenskega naroda do samoodločbe in svoje državnosti;
- temelji na dogovoru državljanov imenovan ustava in predpis;
- je samoupravna skupnost, ki jo upravlja in nadzira državljan.

Dogovor izražen:
- z ustavo in predpisom;
- na volitvah;
je pogodbeno razmerje med državljani.

Državljan in država sta v medsebojnem odnosu enakopravna.
Država obvešča skupnost o svojem delovanju in stanju.

Pod nazivom država, se razume državna, deželna, pokrajinska in občinska samouprava državljanov.

117. člen

Neposredno odločanje

Državljan neposredno odloča o ustavni ureditvi z:
- vložitvijo predloga predpisa;
- ustavnim in zakonodajnim izjasnjevalnim glasovanjem.

Državljan sodeluje pri družbenem dogovarjanju z:
- volitvami;
- pismeno izjavo;
- soupravljanjem;
- svobodo govora in tiska;
- združevanjem in organiziranjem.

Državljan uresničuje svojo pravico na:
- predpisnem;
- izvršnem;
- sodnem;
- podatkovnem;
- nadzornem;
področju.

Državljan za ureditev skupnega bivanja prenese na državo pravico navedeno v ustavi.
Z ustavnim zakonom se uredi občutljivejše določilo ustave.
Potreba, ki je ne določa ustava se sprejme na način dogovorjen z ustavo in predpisom.

118. člen
Državni popis in državna hramba gradiva

Država vodi popis:
- prebivalstva;
- premoženja;
in drugega stanja.

Država hrani gradivo na urejen način.
Državljanu je zagotovljena:
- dostopnost do seznama in gradiva, razen na zaupnem področju državne varnosti;
- pravico do lastne hrambe državnega in drugega gradiva.

Pravna oseba hrani gradivo, kot določa predpis.

Občilo, ki spremlja volitve ali imenovanje, hrani volilno gradivo do prenehanja volilnega pooblastila.
Izvoljeni in imenovani predstavniki ljudstva posreduje pred volilno obljubo, ki jo je zastopal v državno hrambo.

119. člen
Pridobitev državljanstva

Vsak državljan ima vpisano v državnem razvidu:
- ime in priimek;
- datum rojstva;
- kraj rojstva;
- spol;
- ime in priimek starša;
- bivališče;
- rojstno številko.

Državljanstvo se pridobi:
- po staršu z državljanstvom;
- s podelitvijo.

Pripadnik Slovenskega naroda v svetu dobi državljanstvo, če zanj zaprosi.
Če ima še drugo državljanstvo, uporabi:
- volilno pravico;
- dolžnost do obrambe;
le eni v državi.

Oseba za pridobitev državljanstva izkaže:
- poznavanje slovenskega jezika;
- poznavanje ustave;
- nekaznovanost v primerljivosti s kaznijo, ki ne zastara po naši ustavi;
-15 letno ne prekinjeno bivanje v državi.

V primeru izdaje državne varnosti se pravnomočno obsojeni osebi odvzame:
- lastnina;
- državljanstvo;
in izžene iz države.

Državljanu, ki je odklonil sodelovanje pri obrambi države, se odvzame volilna pravica.

120. člen
Zaveza izvoljenega ali imenovanega predstavnika

Ob prevzemu naloge izvoljeni ali imenovani predstavnik izreče zavezo skupnosti v skladu s slovenskim zgodovinskim običajem.
Zaveza se izreče na javnosti dostopnem mestu.
Vsebino in način izvedbe zaveze določa zakon.

Predstavnik je odgovoren voditi takšno so oblikovanje civilizacijskega toka dogajanj, ki zagotovi:
- svobodo skupnosti;
- varnost skupnosti;
- miroljubno sožitje s svetovno skupnostjo.

121. člen
Javna služba in njena nezdružljivost

Javna služba je služba v sestavi države.
Pridobi se na osnovi javnega razpisa z:
- izvolitvijo;
- imenovanjem;
ali dogovorjenim načinom.

Javni uslužbenec je imenovan v javno službo na osnovi javnega razpisa ali dogovorjenega načina.

Javno službo v organu države pridobi lahko samo državljan.
Javni uslužbenec je varuh zakonitosti in po uradni dolžnosti naznani kaznivo dejanje.

Javna služba ni združljiva s:
- položajem v drugem organu državne samouprave;
- članstvom v organizaciji, ki sodeluje na volitvah.

Določilo ne velja za:
- poslanca Ljudske veče;
- ministra Izvršnega sveta;
- izvoljenega predstavnika krajevne samouprave.

122. člen
Ustavna obtožba in odvzem javne službe

Ustavno obtožbo poda oseba ali pravna oseba zaradi kršitve:
- pred volilne obljube;
- ustave ali zakona;
zoper:
- Predsednika države;
- Ljudsko večo;
- Izvršni svet;
- Ljudski svet;
ali člana navedenega organa.

Če ustavno sodišče ugotovi kršitev, razveljavi kršiteljevo odločitev ali glasovanje.

V primeru ustavne kršitve odpokliče:
- izvoljenega predstavnika Volilni odbor;
- imenovanega predstavnika organ, ki ga je imenoval;
v 15 dneh od prejema ustavne odločbe.
Odvzem javne službe po uradni dolžnosti iz razloga pravnomočne sodbe za kaznivo dejanje, ki ne zastara, se izvrši v na dogovorjen način.

Zarota javnega uslužbenca je naklepna:
- kršitev ustave ali predpisa;
- zloraba položaja;
zaradi osebne korist ali škodovanja drugemu.

Javna služba ni dostopna osebi, ki je:
- spoznana kršitve ustave in zakona po ustavni odločbi;
- pravnomočno obsojena za kaznivo dejanje, ki ne zastara.

Prekršek ali obsodba za lažje kaznivo dejanje ne preprečujeta dostopa za javno službo.

123. člen
Državnost in označba države Slovenije

Grb Slovenije sestavlja narodni simbol Slovencev:
- gora Triglav;
- Lipa; drevo ali list;
- Žitni klas;
- Ajdin cvet;
- Jadransko morje.

Zastava je treh barv:
- bela;
- modra;
- rdeča;
in ima grb.

Himna je……

Glavno mesto je Ljubljana.

Uradni jezik in pisava sta slovenska.

Državna označba in lastnina se uradno uporablja za državni namen.
Označba druge države se uporablja v skladu s pravilom.

124. člen
Državni praznik in dela prost dan

Državni praznik obeležuje zgodovinski državni dogodek.
Zakon o prazniku določa:
- državni praznik;
- dela prosti dan.

125. člen
Pravno nasledstvo

Država Slovenija je pravna naslednica:
- Republike Slovenije;
- SFRJ;
- Kraljevine Jugoslavije;
- kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev;
- države Slovencev, Hrvatov in Srbov;

in od njih sprejetih mednarodnih predpisov.

126. člen
Mednarodno sodelovanje

Država sodeluje z mednarodno skupnostjo, ki temelji na spoštovanju človekove pravice in temeljne svoboščine.

Država vstopa in izstopa v povezavo mednarodne skupnosti s sklepom Ljudske veče ob potrditvi Ljudskega sveta.

Država izpolnjuje naloženo obveznost v skladu z ustavo.
Državni predpis je usklajen z mednarodnim predpisom, ki obvezujejo državo.

Če naložena obveznost:
- ni v skladu z ustavo;
- je slabše urejena;
- ogroža državo;

se ne sprejeme in ne izvaja.

Ni dovoljeno spreminjati ustave ali predpisa zaradi mednarodnega predpisa, če:
- je slabše urejen kot ustava ali državni predpis;
- mu nasprotuje večina državljanov.

Država pri sprejemanju ali spreminjanju veljavnega mednarodnega predpisa, obvestiti skupnost.

127. člen
Svoboda gibanja

Državljan ima pravico zapustiti državo in se vanjo vrniti.

Država pomaga državljanu v svetu, če je:
- v neugodnem položaju;
- osumljen kršitve predpisa tuje države.

Država tujcu:
- dovoli prosto ali omejeno gibanje;
- določi čas bivanja.

Država izroči obtoženega tuji državi, če jo zavezuje mednarodna obveza.
Ob prisotnosti lahko dovoli tuji državi ali mednarodni organizaciji zaslišanje osumljenega, če dovoljuje njen ali od nje priznan mednarodni predpis.

Obtoženega se ne izroči tuji državi v primeru:
- izreka smrtne kazni;
- telesnega ali duševnega pohabljenja;
- naložitve nerazumne kazni za dejanje po primerljivem domačem ali mednarodnem merilu.

Država lahko obtoženega od druge države sodno obravnava in izreče ustrezno kazen.

Država izjemoma podeli pribežališče tujcu, ki je preganjan zaradi zavzemanja za:
- splošno človekovo pravico;
- splošno vrednoto človeške družbe;
- načelo te ustave;

in mu grozi kazen po petem odstavku tega člena.

Pribežnik, v državi ne vodi aktivnosti, za katero je dobil pribežališče.

128. člen
Varstvo skupne svobode in celovitosti

Država na ozemlju ne dovoljuje tuje sovražne dejavnosti v smislu:
- škodovanja državi ali drugi državi;
- posedovanja ozemlja ali prostora;
- odvzema prostosti;
- mučenja in nečloveškega ravnanja;
- zbiranja podatkov in sledenja;
- obstoja in delovanja skupin.

Prepovedano je združevanje v hudodelsko združbo.

Država izžene pravnomočno obsojenega tujca, zaradi kršitve zakona v:
- državi;
- tujini, če je za čas storjenega kaznivega dejanja bival v državi.

Država izžene tujca ali mu prepove vstop, če:
- poseduje dokaz;
- sumi,
da bo na njenem ozemlju ali na ozemlju druge države za čas bivanja v državi, naklepno kršil zakon.

129. člen
Ne priznavanje zasedbe in prepoved sodelovanja v vojnah

Nihče ne more v imenu države ali skupnosti priznati:
- zasedbe;
- predaje;
- priključitev tuji državi ali zvezi držav;
- prenehanje ustave ali predpisa deloma ali v celoti;
po zahtevi napadalca ali svoji volji.

Država ne sodeluje v osvajalski vojni tujega ozemlja, ne:
- neposredno;
- posredno.

Dejanje v:
- neizpolnitvi prvega drugega in tretjega odstavka 48. člena;
- ugotovitvi odgovornosti v tretjem odstavku 122. člena;
- neizpolnitvi 128. člena:
- nasprotju prvega in drugega odstavka 129. člena;
se obravnava kot izdaja državne varnosti

10. Poglavje: Prehodne in končne določbe

130. člen
Postopek sprejemanja ustave

Ustava se sprejeme na način, kot ga določa.

Datum začetka veljave ustave je 30. dan od dneva njenega sprejetja.
Veljavnost razglasi Predsednik države v uradnem listu.

Določba ustave s prehodnim obdobjem, se lahko izvaja postopoma.
Do sprejetja ustreznega predpisa po novi ustavi velja predpis Republike Slovenije.

Sprejem predloga ustave ali ustavnega zakona na ustavno izjasnjevanje z glasovanjem da Predsednik države ob potrditvi najmanj 2/3 glasov poslancev Ljudske veče in 2/3 glasov svetnikov Ljudskega sveta.

Če ustave ni možno sprejeti na Ustavnem izjasnjevanju z glasovanjem jo državljani sprejmemo s pismeno izjavo ali z drugo obliko izraza volje.

11. Poglavje: Zaključna beseda z izročilom

Ustava izhaja iz zgodovinskega dejstva in izpričanih stremljenj Slovenk in Slovencev po svoji ustvarjalni, družbeni, jezikovni, kulturni, narodni, gospodarski in politični samobitnosti ter državni suverenosti, prav tako pa iz spoštovanja truda in žrtev preteklih generacij, ki so jih le-te skozi dolg zgodovinski proces vložile v oblikovanje slovenske samobitnosti.

V tem zgodovinskem procesu imajo za oblikovanje slovenske državnosti poseben pomen:

- **a)** zgodovinsko, politično in pravno-upravno izročilo kneževine oz. vojvodine Karantanije (Korotana) iz 7., 10. in 11. Stoletja, ter Slovenskega kraljestva
- **b)** kmečkih uporov,
- **c)** program Zedinjena Slovenija iz leta 1848, ter ljudski tabori za Zedinjeno Slovenijo med leti 1868 in 1871,
- **d)** Majniška deklaracija in deklaracijsko gibanje iz leta 1917–1918,
- **e)** nastanek ali ustanovitev Države Slovencev, Hrvatov in Srbov leta 1918,
- **f)** protifašistična in narodnoosvobodilna organizacija TIGR,
- **g)** slovensko in jugoslovansko narodno osvobodilno gibanje v času II. svetovne vojne,
- **h)** nastanek ali ustanovitev Ljudske Republike Slovenije v okviru Federativne ljudske Republike
- **i)** Jugoslavije v letih 1945 in 1947,
- **j)** nastanek ali ustanovitev samostojne Republike Slovenije v letih 1990 in 1991
- **k)** ter druga zgodovinska dejstva in dokazila.

Kot svoje izročilo sprejemamo tudi zgodovinsko izročilo vseh naših znanih in neznanih prednikov ter tukaj nekoč bivajočih predhodnikov skozi vso zgodovinsko poseljenostjo našega ozemlja.

Svojo državo in njen sprejet ustavni temelj, razumemo kot potreben in nujen okvir za varovanje

in uresničevanje svojega zgodovinsko kulturnega in splošnega izročila ter izročila vsakega drugega naroda ali skupnosti kot prepoznavnega in sestavnega dela skupne dediščine človeške civilizacije skozi čas in prostor.

S tem in tako sporočamo svetu in drugim narodom, kako želimo in nameravamo živeti.

Obnova značilnosti obreda Ustoličevanja po ohranjenih zgodovinskih virih:

Kmet Ustoličevalec sedi na Knežjem kamnu s prekrižanimi nogami in pričakuje prihajajoče.

Ustoličevalec zakliče: »Kdo je ta, ki semkaj vi s seboj ga tu peljate«?

Odgovorijo mu trije prisedniki v zboru: »Njega sem pošilja oni, ki nam varuh je dežele. Ti mu moraš pri tej priči brez odlašanja, odloga, tale sedež prepustiti; pusti njega tu sedeti!«

Ustoličevalec jim odvrne: »Prej tega ne bom napravil, dokler pač ne bodem zvedel, če on sedeža je vreden.«

Trije mu odgovorijo: »To pa mi lahko zagotovimo.«

Ustoličevalec reče: »No, zdaj povejte, je-li mož, recite, takle, da doslej naše prave vere **v ljudi** bil je ino brez vsake krivde, da niti sence krive vere najti ni v njegovem srcu?«

Odgovor prisednikov: »Ja, on res brez sence krive vere je.«

Ustoličevalec: »No, potem še več povejte, da še bolj spoznal ga bodem. Je sodnik tako pravičen, da ljubezni ino sovraštvu, bi pri sodbi ne podlegel?«

Odgovor: »Seveda. To lahko zagotovimo!«

Ustoličevalec: »Moram več o njem še znati. Kaj nam more to deželo vsake stiske obvarovati, da nam vdove ino sirote, ino svečeniki ino svečenice v miru morejo živeti? Ali išče blagor domovine, je svobodnega stanu, da je vreden?«

Odgovor: »Tudi to lahko zagotovimo!«

Vsak izmed prisednikov nato stegne roko in vsi trije jih združijo, potem pa vsak posamič glasno pove: »Pred vso danes zbrano Večo svečano prisegam, da je moj odgovor na sleherno vprašanje samo ino edino resnica! Zato resnice je zmaga!«

Zatem Ustoličevalec vstane s Knežjega kamna in da vojvodu lahen udarec na lice/vrat ter mu zapove: »Bodi dober, vesten ino pravičen sodnik!«

Vojvod stopi na Knežji kamen, potegne meč iz nožnice, z njim zamahne na vse štiri strani neba in vsakokrat priseže: »Izvoljen po vaši svobodni volji vam prisegam, da bom storil vse, da bom zagotovil mir v naši deželi, prisegam, da si bom vselej prizadeval za svobodo, enakost in srečo med vsemi ljudmi, prisegam, da bom vselej sodil pravično ino po svoji vesti ino prisegam, da nikdar s poti obljube niti trohe ne bom skrenil.«

Za zaključek in potrditev prisege vojvod iz Slovenskega klobuka napravi požirek mrzle vode.

Po prisegi ga posadijo na konja in peljejo trikrat okrog Knežjega kamna, pri čemer pojejo vsi zbrani majhni in veliki, žene in možje skupaj svojo slovensko pesem in s katero hvalijo svet, da je njim in deželi dal gospoda po njihovi volji.

Obrazlaga pojma ustave

USTAVNO DOLOČILO:
Pri razlagi ustave se ne more in ne sme določilo in njegov pomen razlagati različno ali drugače kot je dogovorjeno, kot se jim ne sme samodejno dodajati ali jemati dogovorjenega pomena, brez načina spreminjanja, ki ga določa ustava in predpis.

DRŽAVA SLOVENIJA:
Je samo organizirana skupnost ljudstva, ki ima na svojem zaključenem ozemlju suvereno oblast, tj. znotraj njega suvereno upravlja z vsemi pomembnimi družbenimi vidiki svojega obstoja in razvoja.

SKLEP LJUDSTVA ALI PLEBISCIT:
Je sklep ljudstva ali splošno ljudsko glasovanje, ki vsebuje obliko neposrednega odločanja o najpomembnejšem vprašanju, kot je priključitev ali odcepitev od druge države ali določene mednarodne zveze.

ZAKONODAJNO IN USTAVNO IZJASNJEVANJE Z GLASOVANJEM DRŽAVLJANA ALI REFERENDUM:
Je splošno ljudsko glasovanje, o zakonskem, ustavnem, mednarodnem in drugem širšem vprašanju v pisni obliki na glasovalnem lističu.

PISMENA IZJAVA DRŽAVLJANA ALI PETICIJA:
Je pismena izjava volje izvoljenemu ali imenovanemu organu države za ureditev kake splošne zadeve.

PROSILEC ALI KANDIDAT:
Je oseba, ki se poteguje za pooblaščeno javno službo v državi.

PRAVIČNOST:
Je načelo oblikovanja družbenega odnosa, po katerem nek človek ali družbena skupina zase ne terja in ne pričakuje drugačne temeljne pravice in svoboščine, kot za katerega koli drugega človeka ali družbeno skupino (družbena skupina je družina, sosedstvo, lokalna skupnost, etnična skupina, narod, jezikovna skupina, religiozna skupina, nazorska skupina, rasna skupina, spolna skupina ipd.).

USTAVNA OBTOŽBA:
Je obtožba, ki se vrši pred ustavnim sodiščem zoper vsakega izvoljenega ali imenovanega predstavnika državnega organa, ki krši ustavo, predpis ali volilni dogovor.

SKUPNOST:
V ožjem pomenu besede vsi državljani države, v širšem pomenu vsi prebivalci s bivališčem v državi.

SKUPNA LASTNINA:
Skupna lastnina je izvorna in nerazdelna oblika lastnine.
Je hkratna zasebna lastnina vseh državljanov države Slovenije.
Z njo upravlja celotna skupnost, oziroma državljani neposredno ali posredno.
Lastniška pravica in upravljanje s skupno lastnino se pridobi z državljanstvom in preneha s prenehanjem državljanstva ali fizično smrtjo

Značilnost skupne lastnine je, da se je ne more prosto prodati ali podariti v osebno zasebno last, oziroma se lahko proda ali podari ali da v upravljanje le pod določenim pogojem, ki zagotavlja vršenje njene dobrobiti za posameznika kot za celotno skupnost.

OSEBNA LASTNINA:
Je del skupne lastnine v razdelni obliki in jo lahko ima v dolgoročnem upravljanju ali lasti vsak državljan države za oseben namen.
Osebna lastnina se deduje, podarja ali prodaja osebi, ki je državljan države Slovenije, po svobodni odločitvi in v duhu dobrega gospodarja s strani dotedanjega lastnika.
Pod določenimi pogoji se lahko osebna zasebna lastnina, ki ni pomembna za vitalno preživetja, da v najem ali lastništvo tuji fizični ali pravni osebi.

TEMELJNA OPREMLJENOST ZA UPORABO PROSTORA ALI INFRASTRUKTURA:
Temeljni opremljenost za uporabo prostora to je za razvoj gospodarstva in pogoj stanovanjskega bivanja so; voda, elektrika, priklopi za komunikacijske naprave, cestno in drugo prevozno omrežje in vsa preostala infrastruktura.